

Πάντα τὰ ἔθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΜΒ' • ΤΕΥΧΟΣ 166 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

Ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου...

Τὸ ἀνά χειρας τεῦχος τοῦ Περιοδικοῦ, βρισκόταν ἤδη στό στάδιο τῆς ἐκτύπωσης, ὅταν τὰ ξημερώματα τῆς 30^{ης} Ἰουνίου 2023, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴ μνήμη τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, μετὰ ἀπό πολύμηνη ἀσθένεια, κάλεσε στό φῶς τῆς παρουσίας Του τόν μακαριστό Μητροπολίτη Νιγηρίας κυρό Ἀλέξανδρο.

Ἡ εἶδηση τῆς κατ' ἀνθρωπον πρόωρης ἐκδημίας του, προκάλεσε συναισθήματα συγκίνησης σέ ὁλόκληρη τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἐφόσον ὁ ἀείμνηστος ὑπῆρξε ἐπιφανὴς ἐκκλησιαστικός ἄνδρας, διαδραματίζοντας πάντοτε σπουδαῖο καί ἐνεργό ρόλο στό θεολογικό, ἱεραποστολικό καί ἐν γένει ἐκκλησιαστικό γίγνεσθαι.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ Διοίκηση τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καί οἱ συνεργάτες ὅλων τῶν Τμημάτων τοῦ Ὄργανισμοῦ, συμμετέχουν προσευχητικά στό πένθος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

Ἰδιαιτέρως τό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μέ τό ὅποιο ὁ μακαριστός Μητροπολίτης κυρός Ἀλέξανδρος διατηροῦσε στενότετους ὑπηρεσιακοὺς καί προσωπικοὺς δεσμούς, ἀποχαιρετᾷ μέ αἰσθήματα σεβασμοῦ, ἀγάπης πολλῆς, ἀλλά καί ἀνθρώπινου πόνου καί ἄφατης θλίψης ἕναν πολύτιμο φίλο καί ἀναντικατάστατο ἀδελφό.

Συλλιτανεύοντας ἀθόρυβα καί διακριτικά τὴν ἐξοδὸ τοῦ πρὸς τὴν ὄντως Ζωή, δεσμευόμαστε ὅτι θά ἐπα-

νέλθουμε, ὀφειλετικῶς, στό ἐπόμενο τεῦχος, παρουσιάζοντας ἐκτενές ἀφιέρωμα στή μνήμη του.

Νά μᾶς συνοδεύει ὁλους ἡ εὐχή του!

Γ.Ε.Ι.

Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης Ἀναστάσιος (Γιαννουλάτος)

Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1972 - 1992)

Τό Παρόν περιοδικό «Πάντα τὰ Ἔθνη», ὡς γνωστόν, τό ἱδρυσε τό ἔτος 1981 καί τό διπύθυνε τήν πρώτη δεκαετία ὁ τότε Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1971-1992), Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης καί Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἀναστάσιος Γιαννουλάτος, ὡς συνέχεια τοῦ πρώτου Ὁρθοδόξου ἱεραποστολικοῦ ἑλληνόφωνου καί ἀγγλόφωνου περιοδικοῦ «Πορευθέντες» - «Go Ye», τό ὁποῖο εἶχε προηγουμένως, ἐπίσης, ἰδρύσει καί διευθύνει (Φεβρ.1959 - Δεκ. 1969). Ἀκολουθεῖ ἀδρή ἀναφορά τοῦ ὁδοιπορικοῦ πού σχετίζεται μέ τήν ἱεραποστολική προσπάθεια τῆς περιόδου (1970 - 1992).

Ὡς Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης Ἀναστάσιος:

- Ὁργάνωσε καί δραστηριοποίησε τόν συντονιστικό ἐπιτελικό Ὁργανισμό τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» στόν ἐκδοτικό καί κατηχητικό τομέα.
- Προώθησε διάφορα θεολογικά, ἐκπαιδευτικά, οἰκονομικά καί ἐκδοτικά προγράμματα τῆς Ἐκκλησίας. Κινητοποίησε τούς ἀρμοδίους παράγοντες τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καί τίς Ἱερές Μητροπόλεις τῆς Ἑλλά-

δος, γιά τήν καταγραφή τῆς ἐκκλησιαστικῆς κειμηλιακῆς περιουσίας.

- Ἀναδιοργάνωσε τό Φοιτητικό Οἰκοτροφεῖο. Διετέλεσε, ἐπίσης, Ἐφορος τῆς Σχολῆς Διακονισσῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

• Συνέβαλε στήν πολλαπλή στήριξη τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς. Ἰδρυσε (1981) καί διπύθυνε τό ἱεραποστολικό Περιοδικό «Πάντα τὰ ἔθνη» (ὡς συνέχεια τοῦ πρωτοποριακοῦ περιοδικοῦ γιά τήν ἱεραποστολή «Πορευθέντες»).

- Ὁργάνωσε τήν κατ' ἔτος Ἑβδομάδα Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς.

• Μερίμνησε γιά τήν ἱδρυση καί ἀνάπτυξη τῆς γυναικείας μοναχικῆς ἀδελφότητος Ἀγίου Ἰωάννου Καρέα, προκειμένου νά συνδυαστῇ ἡ μοναχική ζωή μέ τήν Ἐξω-

τερική Ἱεραποστολή.

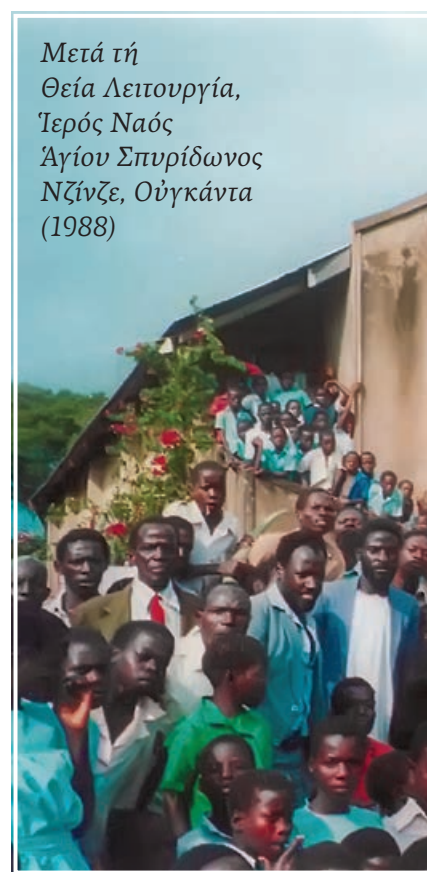
- Συμπαραστάθηκε οἰκονομικά στά ἱεραποστολικά κλιμάκια στίς Ἱερές Μητροπόλεις Κεντρώας καί Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς – στό πολυιατρεῖο (κλινική) «Τίμιος Σταυρός» τῆς Οὐγκάντας, στήν Ἱερά Μητρόπολη Δυτικῆς Ἀφρικῆς (Ἀκκρας), τήν ἱεραποστολή Κορέας, τήν Ἱερά Μητρόπολη Νέας Ζηλανδίας.

• Μερίμνησε γιά τή χορήγηση ὑποτροφιῶν καί βοηθημάτων σέ ἄλλοδαπούς σπουδαστές.

- Ἐπισκέφθηκε (1983) τίς ὀρθόδοξες κοινότητες τῆς

Παγκόσμιο Ίεραποστολικό Συνέδριο του Π.Σ.Ε., Σάν Άντωνιο, Τέξας (1989).

Ἀλάσκας, πού εἶχαν ἰδρυθῇ τόν 19^ο αἰῶνα ἀπό ρωσικές ἱεραποστολικές προσπάθειες.

- Περίοδευσε σέ 11 πόλεις τῶν Η.Π.Α. καί σέ 4 στήν Φινλανδία, μέ σκοπό νά ἀναζωπυρωθῇ τό ὀρθόδοξο ἐνδιαφέρον γιά τήν Ἐξωτερική Ἱεραποστολή.

- Εἰσηγήθηκε τή διάταξη, ἡ ὁποία, κατόπιν πολλαπλῶν προσπαθειῶν, ἐνσωματώθηκε στόν «Καταστατικό Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Νόμος 590/1977, ἄρθρον 60, §1) καί εἶχε καθοριστική σημασία γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς μισθοδοσίας καί ὑγειονομικῆς περιθάλψεως τῶν κληρικῶν πού ἐργάζονταν στήν Ἐξωτερική Ἱεραποστολή.

- Συμπαραστάθηκε στους φοιτητές τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, στήν ἐξέγερσή τους κατά τῆς Δικτατορίας τόν Φεβρουάριο τοῦ 1973, μεταφέροντάς τους τροφίμα καί φάρμακα. Στή συνέχεια, στό Γραφεῖο του στήν Ἀποστολική Διακονία κατέφευγαν οἱ μνήμες

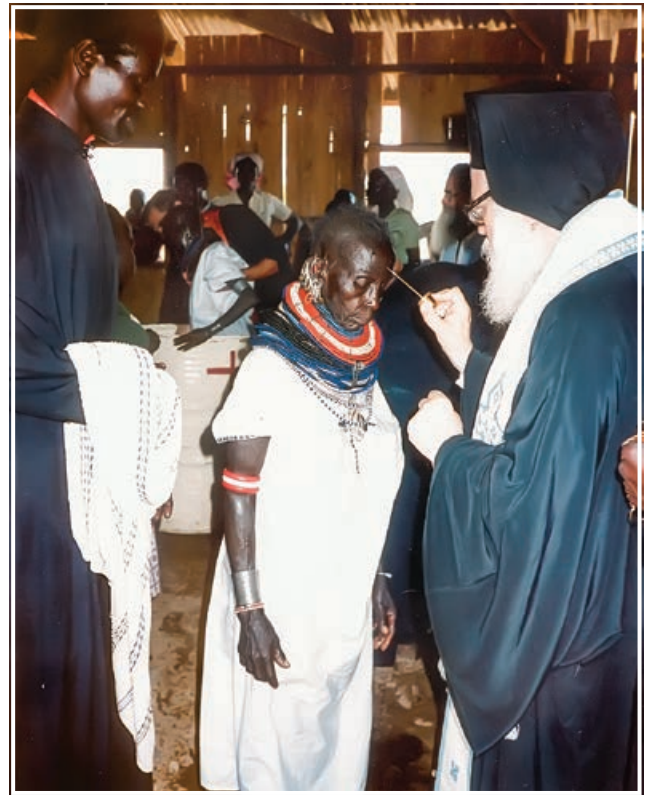
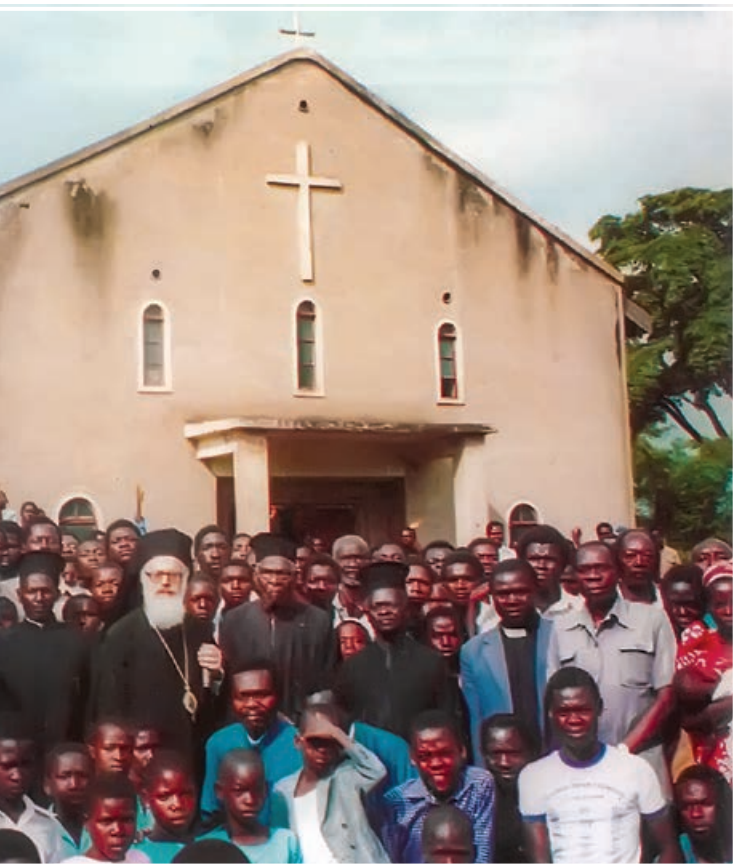
συλληφθέντων φοιτητῶν.

- Στά μέσα τοῦ 1992 ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τόν ἀνύψωσε σέ Τιτουλάριο Μητροπολίτη Ἀνδρούσης.

Καθηγητής τῆς Ἱστορίας τῶν Θρησκευμάτων στή Θεολογική Σχολή τοῦ Ἐθνικοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1972-1992).

Τόν Ἀπρίλιο 1972 ἐξελέγη Ἐκτακτος Καθηγητής καί τό 1976 Τακτικός στήν ἔδρα τῆς Ἱστορίας τῶν Θρησκευμάτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Διετέλεσε Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς (1983-1986), Ἀντιπρόεδρος Ἐφορίας Πανεπιστημιακῆς Λέσχης (1983-1986), Πρόεδρος Συμπαράστασης Κυπριακοῦ Ἀγῶνα Φοιτητῶν (1975-1984), Μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐρευνῶν τοῦ Πανεπιστημίου (1986-1990),

Προσέλκυση στην Όρθοδοξία της φυλής Τουρκάνα, Κέννα (1985).

Μέλος του Δ. Σ. του Κέντρου Μεσογειακών καί Άραβικών Σπουδών (1978-1982). Μέλος της Έπιτροπής Υποτροφιών του Κοινωφελούς Ίδρυματος «Άλέξανδρος Ώνάσης» (1978-1994).

Μέ τις δύο ιδιότητες, του Έπισκόπου καί Πανεπιστημιακού Καθηγητή, συνέχισε την προσπάθεια στο έσωτερικό γιά την τόνωση του έργου της Όρθοδόξου Έξωτερικής Ίεραποστολής τόσο στον θεολογικό όσο καί στον οργανωτικό πρακτικό τομέα.

Τήν περίοδο αυτή δημοσιεύθηκαν, εκτός της διδακτορικής διατριβής, καί άλλες θρησκευολογικές εργασίες όπως: «Κύριος της Λαμπρότητας». Ό Θεός των παρά τό όρος Κέννα φυλών. Μορφαί άφρικανικού τελετουργικού. Μύθις καί πνευματοληψία ανατολικώς του «Ρουενζόρι». Ρουκάνγκα ό Δημιουργός. Ίσλάμ, θρησκευολογική επισκόπηση.

Στή δεκαετία του 1980 σέ διεθνή συνέδρια καί

πανεπιστημιακά κέντρα εισηγήθηκε διάφορα θεολογικά θέματα: «Relation between Man and Nature in the World Religions» στό Worlds Religionists Ethics Congress, Τόκιο 1981, «Η δοξολογική κατανόηση της ζωής καί της Ίεραποστολής» στό Γρηγοριανό Πανεπιστήμιο της Ρώμης στά τέλη του 1982 ως κεντρικός όμιλητής κατά τό Ίωβηλαίο των 50 χρόνων της «Ίεραποστολικής Σχολής» του, «Der Dialog mit dem Islam aus Orthodoxer Sicht» στό Διεθνές Συμπόσιο μέ θέμα «Ίσλαμοχριστιανικός Διάλογος», πού όργάνωσε τό Ίδρυμα Pro Oriente στή Βιέννη (Οκτώβριος 1986), «Σύγχρονα θεολογικά θέματα» στό συνέδριο επ' ευκαιρία της 1100ης έπετείου από την κοίμηση του άγίου Μεθοδίου στή Σόφια (Οκτ. 1985).

Άναγορεύτηκε Έπίτιμος Διδάκτωρ Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Τιμίου Σταυρού της Βοστώνης.

- Τό 1987 ή Άκαδημία Άθηνών του απένειμε 📌

Ὁρθόδοξη Νεολαία τῆς Κέννας (1982)

τό Ἀργυροῦν Μετάλλιον, «ὡς ἐμπνευστή καί πρωτοπόρο τῆς ἱεραποστολικῆς Θεολογίας καί δράσεως».

- Τό 1989 ὁμάδα ἀκαδημαϊκῶν τόν πρότεινε γιά Τακτικό Μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.
- Τό 1992 μετά τήν ἐκλογή του ὡς Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου καί πάσης Ἀλβανίας, τό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν τοῦ ἀπένειμε τόν τίτλο τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ καί λίγο ἀργότερα ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τόν ἐξέλεξε Ἀντεπιστέλλον Μέλος της (1993) καί ἐν συνεχείᾳ Ἐπίτιμο Μέλος της (2005).

Τοποτηρητής (Acting Archbishop) τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Εἰρηνουπόλεως (Ανατολική Ἀφρική, Κέννα – Οὐγκάντα – Τανζανία).

- Περί τά τέλη τοῦ 1981, σέ μία μεγάλη κρίση τῆς Ὁρθο-

δόξου Ἐκκλησίας τῆς Κέννας, ὁ μακαριστός Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κυρός Νικόλαος ΣΤ΄ ζήτησε ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Ἀνδρούσης νά συμβάλει στή θεραπεία τοῦ σχίσματος τῶν Ἀφρικανῶν Ὁρθοδόξων καί στήν ὁργάνωση καί ἀνάπτυξη τῆς ἐκεῖ Ἱεραποστολῆς. Μέ συγκατάθεση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καί μέ τή σχετική ἄδεια ἀπό τό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, ἀνέλαβε τήν εὐθύνη τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Εἰρηνουπόλεως (στήν Ἀνατολική Ἀφρική, Κέννα – Οὐγκάντα – Τανζανία).

- Μέ αὐτή τήν ἀρμοδιότητα στή δεκαετία 1981-1991, ἱδρυσε καί ὁργάνωσε τήν Πατριαρχική Ἱερατική Σχολή «Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος Γ΄», τήν ὁποία δι-
 νύθυνε ἐπὶ δεκαετία. Ἐκπαίδευσε καί χειροτόνησε 62 Ἀφρικανούς κληρικούς καί χειροθέτησε 42 ἀναγνώστες

- κατηχητές προερχόμενους από όκτώ αφρικανικές φυλές, μεταξύ των οποίων τούς τέσσερις πρώτους Τανζανούς κληρικούς. Συγχρόνως προώθησε τις μεταφράσεις της θείας Λειτουργίας σε 4 αφρικανικές γλώσσες. Μερίμνησε για τη σταθεροποίηση 150 περίπου ορθόδοξων ένοριων και πυρήνων και για την ανέγερση δεκάδων ναών. Ανήγειρε επτά ιεραποστολικούς σταθμούς, φρόντισε για τη δημιουργία σχολείων και ιατρικών κέντρων. Αναγνωρίσθηκε «Μέγας Εϋεργέτης» του Πατριαρχείου Αλεξάνδρειας (2009).

Μέλος διεθνών Έπιτροπών σε παγκόσμιους Θρησκευτικούς Όργανισμούς

• Τόν Δεκέμβριο του 1972 εκπροσώπησε την Έκκλησία της Ελλάδος στην 6^η Όλομέλεια της «Έπιτροπής Παγκοσμίου Ίεραποστολής και Εὐαγγελισμού» του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών στην πόλη Μπανγκόκ της Ταϊλάνδης. Έν συνεχεία επισκέφθηκε τη Σεούλ της Νότιας Κορέας, την Ίαπωνία και τό Χόνγκ Κόνγκ.

Μέ την ένεργό συμμετοχή του σε διάφορες έπιτροπές του Π.Σ.Ε, ιδιαίτερα στο Τμήμα «Διάλογος με ανθρώπους άλλων θρησκευτικών πεποιθήσεων και ιδεολογιών», συνέχισε τη μελέτη των διαφόρων θρησκευμάτων.

• Έπισκέφθηκε επανειλημμένως την Ίνδία, τη βόρεια και ανατολική περιοχή: Καλκούτα, Βαρανάσι, Μπενάρες, Νέο Δελχί κ.ά. (1973)· τη νότια και δυτική Ίνδία: Μαντράς, Καντζιπούραμ, Μαχαμπαλιπούραμ, Βομβάν (1974, 1988). Ταξίδευσε σε βουδιστικές χώρες και γνώρισε εκ του σύνεγγυς τόν Νότιο Χιναγιάνα Βουδισμό στην Ταϊλάνδη (1972, 1973) και στην Κεϋλάνη (1974). Γνώρισε, επίσης, από κοντά τόν Μαχαγιάνα Βουδισμό στην Κορέα (1973), την Ίαπωνία (1973, 1981) και την Κίνα, μετά την επικράτηση του Μαιοισμού (1980, 1986). Μελέτησε ακόμη τόν Ταοϊσμό και τόν Κομφουκιανισμό στη Σιγκαπούρη, την Ταϊπέι και τό Χόνγκ Κόνγκ (1973, 1980). Γνώρισε επί τόπου τό Ίσλάμ μέ συχνά ταξίδια στον Λίβανο, τη Συρία, Ίορδανία, Αίγυπτο, Τουρκία, Πακιστάν, Δυτική Αφρική (1961 - 1975), και τό Σιιτικό Ίσλάμ στό Ίράν (1974). Μετείχε, επίσης, στίς έργασίες του Διαθρησκευτικού Όργανισμού World Conference on Religion and Peace από τό 1985.

14 Μαρτίου 1973

• Συμμετείχε στην Όλομέλεια της «Έπιτροπής Παγκοσμίου Ίεραποστολής και Εὐαγγελισμού» του Π.Σ.Ε., πού συνήλθε στη Μελβούρνη της Αυστραλίας (1980) μέ θέμα: «Ελθέτω ή βασιλεία σου».

• Μετείχε στίς Γενικές Συνελεύσεις του Π.Σ.Ε. στη Ναϊρόμπη (1975) και στό Βανκούβερ (1983). Κατά τη Γενική Συνέλευση του Π.Σ.Ε. στό Βανκούβερ του Καναδά (1983), ή Κεντρική Έπιτροπή τόν εξέλεξε Πρόεδρο (Moderator) της «Έπιτροπής Παγκοσμίου Ίεραποστολής και Εὐαγγελισμού». Από τη θέση αυτή είχε τη δυνατότητα νά μετέχει υπεύθυνα στην αναζήτηση και δράση της χριστιανικής μαρτυρίας ανά τόν κόσμο και νά καταθέτει την ορθόδοξη μαρτυρία σε έκκλησιαστικά και ακαδημαϊκά περιβάλλοντα όλων των Ήπειρων.

Προήδρευσε στη Συνέλευση της «Έπιτροπής Παγκοσμίου Ίεραποστολής και Εὐαγγελισμού» στό Σάν Αντόνιο του Τέξας τό έτος 1989.

Ἀποφοίτηση Ἱεροσπουδαστῶν ἀπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς «Ἀθανάσιος ὁ Μέγας»

Τὴν Κυριακή, 14 Μαΐου 2023, ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρος Β΄, χοροστάτησε στὴ θεία Λειτουργία στὴν Ἱερά Πατριαρχικὴ Μονὴ Ὁσίου Σάββα Ἁγιασμένου Ἀλεξανδρείας, μετὰ τὸ πέρασ τῆς ὁποίας ἔλαβε χώρα ἡ ἐπίσημη τελετὴ ἀποφοίτησεως τῶν ἱεροσπουδαστῶν τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς «Ἀθανάσιος ὁ Μέγας».

Κατὰ τὴν ὁμιλία του ὁ Μακαριώτατος ἀνεφέρθη, ἐν συντομίᾳ, στὴν ἐπανίδρυση τῆς ἱστορικῆς Σχολῆς

κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2007-2008, μετὰ ἀπὸ 470 χρόνια, προκειμένου καὶ αὐτὴ νὰ ἀναδεικνύει τὰ γηγενῆ στελέχη τοῦ ἱεραποστολικοῦ καὶ ποιμαντικοῦ ἔργου τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. Ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειά του πρὸς τὸν Σχολάρχην, Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη π. Ἰσαάκ Τσαπόγλου καὶ τοὺς ἀποσπασμένους στὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Ἀλεξανδρείας Ἕλληνες ἐκπαιδευτικούς, οἱ ὅποιοι ἔχοντας τὴν ἐγκριση τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ἑλλάδας, διδάσκουν ἐθελοντικῶς τοὺς Ἀφρικανοὺς σπουδαστές, ἐνῶ εὐχαρίστη-

σε τό Αιγυπτιακό κράτος, τό όποιο άπρόσκοπτα επι-
τρέπει καί ένθαρρύνει τήν εϋρυθμη λειτουργία αϋτοϋ
τοϋ καθιδρύματος τοϋ Πατριαρχείου. Τέλος, εϋλόγη-
σε τούς έναπομείναντες, κατά τήν σημερινή ήμέρα,
άποφοίτους –κάποιοι άπόφοιτοι άνεχώρησαν κατά
τίς προηγούμενες ήμέρες λόγω ιδιαιτέρων συνθηκών
στίς πατρίδες τους– πατρικώς προτρέποντας αϋτούς
νά μεταλαμπαδεϋσουν στίς τοπικές Έκκλησίες τών
χωρών τους, όπου μελλοντικώς θά διακονήσουν ως
κληρικοί, τίς γνώσεις καί τήν έν γένει έκκλησιαστι-
κή έμπειρία πού απέκτησαν στήν Καθέδρα τοϋ πρε-
σβυγενοϋς Πατριαρχείου.

Κατά τήν άντιφώνησή του ό Σχολάρχης, μεταξύ
άλλων τόνισε: «Αϋτά τά παιδιά τά όποια άφησαν τίς πα-
τρίδες τους καί ήρθαν νά σπουδάσουν τήν όρθόδοξη θε-
ολογία καί τήν Έλληνική, κυρίως, γλώσσα, έδώ στό κέ-
ντρο τής Αλεξανδρινής Καθέδρας, έχουν νά επιτελέσουν
ένα μεγάλο έργο, νά «μπολιάσουν» στίς δικές τους παρα-
δόσεις, μέσω τής Έλληνικής Γραμματείας, νά εϋαγγελι-
στοϋν οί ίδιοι καί μετά νά εϋαγγελίσουν τούς συντοπίτες
τους, σέ μία νέα ζωή πού όδηγεϊ στήν όντως ζωή. Παίρ-
νουν τά κατάλληλα έφόδια γιά νά ύπηρετήσουν τά Έρα-
ποστολικά κλιμάκια καί όπου τούς τάξει, άνάλογα μέ τίς
τοπικές άνάγκες, ή Έκκλησία.

Αϋτά τά παιδιά θά εΐναι οί καλλίτεροι πρεσβευτές ό
καθένας στή χώρα του, καί θά μεταφέρουν μία άκτίδα
φωτός άπό τόν Αλεξανδρινό Φάρο. Θά εΐναι εϋγνώμονες
γιά τήν άγάπη σας, γιατί αϋτή ή άγάπη τούς μόρφωσε,
άλλά καί τούς μεταμόρφωσε έσωτερικά. Αϋτά τά παιδιά
μόνο πού μαθαΐνουν τήν Έλληνική γλώσσα όμολογοϋν
μέ ύπερηφάνεια πώς εΐναι «Άφρικανοί Έλληνες». Καί σέ
αϋτό συμβάλλει ή Έλληνική Γλώσσα, ή Έλληνική Φιλο-
ξενία, ή Έλληνική Άγάπη, πού θέλει πολύ χρόνο νά τήν
αναλύσουμε καί νά τήν διαχωρίσουμε άπό τήν άπλή λε-
κτική έννοια τοϋ όρου.

Τό μεγαλύτερο βέβαια έφόδιο γι' αϋτούς τούς σπουδα-
στές εΐναι ή Προσευχή, πού σέ αϋτό συμβάλλει ή καθημε-
ρινή τέλεση τών Έργων Ακολουθιών έδώ στόν Καθεδρικό
Ναό τοϋ Αγίου Σάββα, πού φιλοξενεί τήν Πατριαρχική
Σχολή, κοντά στόν ταπεινό, πρῶο, φιλακόλουθο, άνιδιο-
τελῆ, πλήρη άγάπης καί ύπομονής, Πανιερώτατο Μητρο-
πολίτη Ταμιάθεως κ. Γερμανό, διδάσκοντας τά μαθήματα
τής Λειτουργικής, τής Τυπικής Διατάξεως, τής ψαλτικής,
σέ θεωρητικό καί πρακτικό επίπεδο. Πολλές εϋγνώμονες

εϋχαριστίες στούς Έκπαιδευτικούς μας, πού θυσίασαν
τόν ελεύθερο χρόνο τους, μετά άπό τά καθήκοντά τους
στά Έλληνικά Έκπαιδευτήρια Αλεξανδρείας, γιά νά προσ-
φέρουν έθελοντικά τίς γνώσεις τους...

... Μακαριώτατε, πέρασε άλλη μία χρονιά καί πιστεύω
πώς ό καθένας άπό έμᾶς έκανε ότι καλύτερο μπορούσε
γιά τά παιδιά μας καί νά φανεί άντάξιος στό κάλεσμά σας,
νά σταθοϋμε άρωγοί καί νά γίνουμε μέρος τοϋ δικοϋ σας
όράματος. Ένα όραμα πού στοχεϋεί άπό τό παρόν στό μέλ-
λον. Πιστεύουμε όπi τό έργο πού μᾶς άναθέσατε νά κάνου-
με δέν εΐναι έφήμερο. Τώρα γίνεται ή σοπορά, άλλά δέν θά
άργήσει καί ή ήμέρα πού θά έχουμε πολλούς καρπούς.
Καί δίκαια θά καυχῶνται αϋτοί οί σημερινοί εϋέλπιδες,
ότι σπουδασαν επί τών ήμερῶν σας καί μάλιστα ύπό τό
άγρυπνο πατρικό σας βλέμμα.

Ός ένεργός Επίσκοπος-Έραπόστολος τότε πού όργώ-
νατε καί σπέρνατε στίς ψυχές τών ανθρώπων τόν Λόγο
τοϋ Θεοϋ, άλλά καί τώρα ως Προκαθήμενος, Πάπας καί
Πατριάρχης, δέν σταματήσατε νά επισκέπτεσθε πολύ συ-
χνά πικνά, τά πνευματικά σας παιδιά, καί νά δίνετε κου-
ράγιο, έλπίδα άγάπη, τό χαμόγελό σας, τήν ίδια σας τήν
καρδιά καί τήν ψυχή, τήν εϋλογία σας. Σᾶς εΐμαστε όλοι
εϋγνώμονες. Εϋχαριστοϋμε τόν Τρισάγιο Θεό πού ύπάρ-
χουμε επί τών ήμερῶν σας, καί μᾶς δώσατε τήν εϋκαι-
ρία νά συμβάλουμε κι έμείς μέ τήν ταπεινή μας διακονία
στό γεώργιο τοϋ Θεοϋ. Σᾶς εΐμαστε εϋγνώμονες καί κλί-
νουμε γόνυ ψυχής καί σώματος στήν ύμετέρα Μακαριό-
τητα. Τά έτη σας νά εΐναι πολλά».

Έκ μέρους τών άποφοίτων, επίσης, μίλησε ό Άνα-
γνώστης κ. Ααρών, ό όποιος εξέφρασε τήν ισόβια
εϋγνωμοσύνη, άλλά καί τήν άφοσίωση όλων πρός
τόν Πατριαρχικό Θρόνο τοϋ Αγίου Μάρκου, κυρίως,
γιά τήν άφειδώλευτη άγάπη καί τήν πατρική μέρι-
μνα καί στοργή πού έδέχθησαν καθ' όλα τά έτη τής
φοιτήσεως στήν Αλεξάνδρεια.

Στήν τελετή παρέστησαν οί Σεβ. Μητροπολίτες
Πηλουσίου κ. Νάρκισσος, Πατριαρχικός Επίτροπος
Αλεξανδρείας καί Ταμιάθεως κ. Γερμανός, Προϊστά-
μενος τής Έρᾶς Πατριαρχικής Μονῆς, ό Έντιμολογ.
κ. Αθανάσιος Κοτσιώνης, Γενικός Πρόξενος τής Ελλά-
δος στήν Αλεξάνδρεια, οί έκπαιδευτικοί τής Σχολῆς
καί φιλευσεβεΐς χριστιανοί.

Από τό Πατριαρχείο Αλεξανδρείας

Ἑγκαίνια Ἱεροῦ Ναοῦ στήν Κινσάσα

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κινσάσας κ. Θεοδόσιος μέ τήν εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β΄, πλαισιούμενος ἀπό πολλούς ἱερεῖς καί διακόνους, τέλεσε τό Σάββατο 29 Ἀπριλίου 2023, τά ἐγκαίνια τοῦ νέου Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας «Ἄξιόν Ἔστιν» στή μεγαλούπολη τῆς Κινσάσας.

Ὁ Ἱερός αὐτός Ναός ἀνοικοδομήθηκε σέ διάστημα δέκα μηνῶν μέ δύο βασικούς δωρητές. Ὁ ἕνας χρηματοδότησε τήν ἀγορά τοῦ οἰκοπέδου καί ὁ ἄλλος τήν ἀνέγερση τοῦ Ναοῦ. Ἄλλος εὐσεβὴς δωρητής ἐξ Ἑλλάδος, χρηματοδότησε τήν ἀγιογράφηση τοῦ Τέμπλου, ἐνῶ πολλοί ἄλλοι κάλυψαν βασικές ἀνάγκες γιά τόν ἐξοπλισμό του.

Ὁ Σεβασμιώτατος δέν ἔκρυψε τή χαρά του γιά τήν τέλεση τῶν ἐγκαινίων καί στό κήρυγμά του, ἀφοῦ ἀναφέρθηκε στή σημασία τῶν ἐγκαινίων ἑνός νέου ναοῦ, τόνισε, ἰδιαίτερα, τή σημασία τοῦ ἐγκαινισμού τῶν ἀνθρώπων, πού συντελεῖται διά τῆς πίστεως.

Ὅλοι οἱ πιστοί μέ ἀπόλυτη ἡσυχία καί πολλή κατάνυξη, παρακολουθοῦσαν τά τελούμενα καί εὐχαρίστησαν τόν Σεβ. Μητροπολίτη Κινσάσας κ. Θεοδόσιο γιά τό δῶρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ στήν πρωτεύουσα τοῦ Κονγκό. Ὁ Μητροπολίτης, τέλος, μετέφερε σέ ὅλους τοὺς πιστοὺς τήν πολλή ἀγάπη καί τήν πατριαρχική εὐλογία τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Προκαθημένου.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κινσάσας

Χειροτονία Διακόνου στήν Ἱερά Μητρόπολη Ζάμπιας

Τήν Κυριακή 11 Ἰουνίου 2023, ἑορτῇ τῶν Ἁγίων Πάντων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζάμπιας κ. Ἰωάννης τέλεσε τή θεία Λειτουργία, στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου στή Λουσάκα, πλαισιωμένος

ὑπό τῶν Ἐφημερίων τῆς Μητροπόλεως π. Ἀρσενίου, π. Φιλίππου καί τοῦ Διακόνου τῆς Μητροπόλεως π. Προδρόμου.

Κατά τήν διάρκεια τῆς θείας Λειτουργίας καί ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς ἐκκλησιάσματος, ὁ Σεβασμιώτατος χειροτόνησε σέ Διάκονο τόν Μοζαμβικανό στήν καταγωγή κ. Στυλιανό Καρβάλιο, κατηχητή καί ἐπί 12 ἔτη γραμματέα στήν Ἱερά Ἐπισκοπή Μοζαμβίκης.

Ὁ Ποιμενάρχης πρό τῆς Χειροτονίας, μέ λόγους πατρικῆς ἀγάπης, ἐνίσχυσε πνευματικά τόν χειροτονου-

μενο καί τόν καλωσόρισε στήν ἀγκαλιά τῆς ἱερατικῆς οἰκογένειας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζάμπιας.

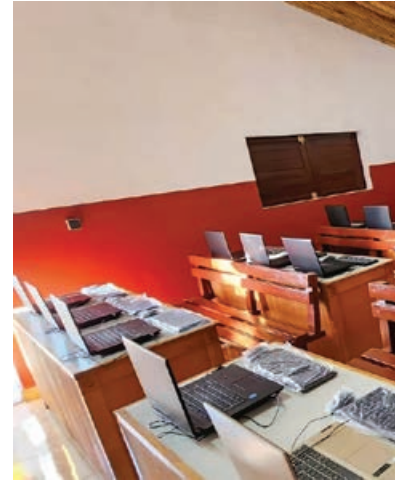
Ὁ νέος Διάκονος κατά τήν ἀντιφώνησή του ἀναφέρθηκε μέ πολλή συγκίνηση στήν ἀπόφασή του νά ἱερωθεῖ, εὐχαρίστησε ἐγκάρδια

τόν Ποιμενάρχη του κ. Ἰωάννη καί δῆλωσε τήν προσήλωσή του στήν Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Μάρκου καί τήν ἀφοσίωσή του στόν Προκαθήμενό της, τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρο Β΄.

Εὐχόμεστε ὁ π. Στυλιανός νά διακονήσῃ μέ ταπείνωση καί φόβο Θεοῦ τόν λαό Του.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Ζάμπιας

Σχολή Πληροφορικῆς τῆς Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς Τολιάρας καί Νοτίου Μαδαγασκάρης

Ἡ Σχολή Πληροφορικῆς ιδρύθηκε καί ἔλαβε σάρκα καί ὀστά, μετά ἀπό φωτισμένη σκέψη τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Τολιάρας καί Νοτίου Μαδαγασκάρης κ. Προδρόμου καί τίς εὐχές καί πλούσιες εὐλογίες τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β΄. Ὁ Πατριάρχης μας, εὐαίσθητος πάντοτε σέ θέματα πού ἀφοροῦν στά παιδιά τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου τά ὅποια, ὅπως ἔχει διαμνηνύσει πολλές φορές, εἶναι τό μέλλον της, μέ ἀμέριστο ἐνδιαφέρον καί ἀδιάπτωτη ἀγάπη ἐξέφρασε τή βαθεῖα του ἱκανοποίηση γι' αὐτή τήν πρωτοβουλία. Ἐπιδαψιλεύοντας πλούσια τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ σέ ὅλα τά ἔργα τῆς Ἐπισκοπῆς, ἐπιβεβαίωσε γιά μία ἀκόμα φορά τήν ἐμπιστοσύνη πού δείχνει στό πρόσωπο τοῦ Ἐπισκόπου κ. Προδρόμου, ὅπως ἄλλω-

στε ἔπραξε καί κατά τήν πρόσφατη ποιμαντική του ἐπίσκεψη στή νεοσύστατη τοπική Ἐκκλησία.

Ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς Πληροφορικῆς εἶναι ἓνα παράθυρο πού ἀνοίγει στόν κόσμο, γιά τά παιδιά τῆς Νότιας Μαδαγασκάρης. Ἡ ἱδρυση τῆς Σχολῆς Πληροφορικῆς ἔρχεται νά καλύψει τό κενό πού ὑπάρχει δεδομένης τῆς παντελοῦς ἀπουσίας ἀπό τήν περιοχή, κάποιας ἀντίστοιχης σχολῆς ἢ τμήματος. Δέν ἀποτελεῖ τυχαῖο γεγονός πώς ἡ ἱδρυση καί ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς, ἔγινε ἀποδεκτή μέ θερμές ἐκδηλώσεις ἀπό πλευρᾶς τῆς τοπικῆς ἐκπαιδευτικῆς κοινότητας, καθὼς ἀγκαλιάστηκε ἀπό ὅλους, πολύ δέ περισσότερο ἀπό τοὺς φοιτητές καί τίς φοιτήτριες τῶν τοπικῶν Πανεπιστημίων καί Ἀνώτερων Σχολῶν, πρᾶγμα τό ὅποιο φανερῶνει τή σπουδαιότητα αὐτοῦ τοῦ ἐγχειρήματος.

Ἄν σκεφετῇ κανεῖς, στόν σύγχρονο

πολιτισμό, πόσο αυτονόμη και δεδομένη είναι η γνώση και η χρήση της τεχνολογίας από όλους μας, ιδιαίτερα δέ από τα νέα παιδιά, πού θα είναι οι μελλοντικοί επιστήμονες, μπορεί να εκτιμήσει την τεράστια ευκαιρία πού προσφέρει η Σχολή Πληροφορικής της Ἐπισκοπῆς Τολιάρας καί Νοτίου Μαδαγασκάρης, σέ αὐτά τά παιδιά, ὥστε νά ἔρθουν γιά πρώτη φορά σέ ἐπαφή μέ τή σύγχρονη τεχνολογία καί νά μάθουν νά χειρίζονται τόν ἠλεκτρονικό ὑπολογιστή. Ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος κ. Πρόδρομος, ὅπως πολλές φορές μέχρι τώρα ἔχει ἀποδείξει, ἀφουγκράζεται τόν ρυθμό καί τόν παλμό τῆς ἐποχῆς καί τῶν ἀναγκῶν τῆς καί μέ τήν ἀγάπη πού τόν πλημμυρίζει γιά τά παιδιά, θέλει πάντοτε νά τοῦς προσφέρει τά κατάλληλα ἐφόδια, πού θά τά βοηθήσουν νά στηριχθοῦν γερά στά πόδια τους, ὥστε νά θέσουν σταθερά θεμέλια γιά τό μέλλον τό δικό τους καί τοῦ κόσμου. Ταυτόχρονα παρέχει τή δυνατότητα ἀρτιότερης κατάρτισης στελεχῶν γιά τή μαρτυρία τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας στή σύγχρονη ἐποχή.

Ἡ Σχολή ξεκίνησε τά πρώτα τῆς βήματα δειλά - δειλά καί μέ κάποιο δισταγμό σέ μία αἴθουσα διδασκαλίας πληροφορικῆς, στήν ὁποία, ἀρχικά, ὑπῆρχαν δώδεκα ἠλεκτρονικοί ὑπολογιστές. Ἡ ἀνταπόκριση τῶν νέων ἀνθρώπων ἦταν ἐκπληκτική, ἐφόσον οἱ σπουδαστές πού προσῆλθαν γιά νά φοιτήσουν ἔφτασαν τοῦς διακόσιους, ξεπερνώντας κάθε προσδοκία καί ἀπομακρύνοντας ἀπό τό μυαλό τοῦ Ἐπισκόπου κάθε σκέψη ἀμφιβολίας σχετικά μέ τή νέα προσπάθεια. Ἔτσι, λοιπόν, μέ τή Χάρη τοῦ πανάγαθου Θεοῦ μας, ὁ δραστήριος καί ἀκούραστος Ἐπίσκοπος κ. Πρόδρομος, προχώρησε ἀμεσότατα στή δημιουργία καί κατασκευή μίας νέας αἴθουσας πληροφορικῆς, ἐντός τοῦ Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου

τῆς Τολιάρας, μέ τήν ἀγαθή χορηγία ἑνός καλοῦ ἀδελφοῦ κληρικοῦ, -ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νά διατηρήσει τήν ἀνωθυμία του-, ἀγοράζοντας ἐπιπλέον ἄλλους εἰκοσιτέσσερις ἠλεκτρονικούς ὑπολογιστές, μέ τοῦς ὁποίους ἐξοπλίστηκε ἡ νέα αἴθουσα.

Τήν Κυριακή, 14 Μαΐου 2023, πραγματοποιήθηκε ἡ ἀποφοίτηση τῶν πρώτων ἐξήντα σπουδαστῶν τῆς Σχολῆς, οἱ ὁποῖοι, μετά τήν περάτωση τῶν σπουδῶν τους καί τήν ἐπιτυχία στίς τελικές ἐξετάσεις, ἔλαβαν τά πτυχία τους. Κατά τήν τελετή ἀποφοίτησης, ἡ ὁποία ἔλαβε χώρα μέσα σέ κλίμα ἐνθουσιασμοῦ -ἦταν πραγματικά μία γιορτή τῆς παιδείας καί τῆς ἐκπαίδευσης-, ὁ Ἐπίσκοπος Τολιάρας καί Νοτίου Μαδαγασκάρης κ. Πρόδρομος, ἐπέδωσε τά πτυχία στοῦς ἐπιτυχόντες σπουδαστές καί μάλιστα δώρισε στοῦς δύο πρώτους πού ἀρίστευσαν ἀπό ἕναν φορητό ὑπολογιστή. Στή συνέχεια, εὐχήθηκε ἀπό καρδιάς τίς γνώσεις πού ἔλαβαν τά παιδιά κατά τήν διάρκεια τοῦ προγράμματος νά τίς χρησιμοποιοῦν, μέ βασικό ἄξονα τό γενικό καλό καί πρὸς ὄφελος ὅλης τῆς τοπικῆς κοινωνίας, εὐχαρίστησε δέ ἀξιοχρέως γιά ἀκόμα μία φορά τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη κ. Θεόδωρο, γιά τήν ἄδεια, τήν εὐχή καί τήν εὐλογία του καί γι' αὐτή τή δράση τῆς Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς. Ὁ Θεοφιλέστατος, κατακλείοντας τήν ὅλη τελετή, ἐπιβεβαίωσε πρὸς χαρά καί ἀνακούφιση ὅλων, ὅτι ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς θά συνεχιστεῖ μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί ὅσο θά ὑπάρχει ἡ δυνατότητα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, θά στηρίζεται καί θά ἐνισχύει τήν ἐκπαίδευση καί τή νεολαία τῆς Ἐπισκοπῆς.

Πρωτοπρεσβύτερος Ἀντώνιος Μπαφαλοῦκος
Δρ. Ἱεραποστολικῆς

Πρώτη Θεία Λειτουργία στόν Ἱερό Ναό τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης στήν Ἀρούσα τῆς Τανζανίας

Μέ τῇ χάρῃ τοῦ Θεοῦ, ὁλοκληρώθηκε ἡ ἀνέγερση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης στήν Ἀρούσα τῆς Τανζανίας. Τήν Κυριακή τῆς Πεντηκοστῆς, τό ἀπόγευμα, τελέστηκε ὁ ἀγιασμός καί τῇ Δευτέρᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ πρώτη θεία Λειτουργία. Οἱ πιστοί προσῆλθαν στό νέο Ναό, γιά νά προσευχηθοῦν καί νά ζητήσουν τή χάρῃ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τήν Κυριακή τῆς Πεντηκοστῆς ἡ θεία Λειτουργία καί ὁ Ἑσπερινός τῆς Γονυκλισίας, τελέστηκαν στό ξύλινο παρεκκλήσι στό χώρο τοῦ ὑπό ἀνέγερσιν Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου τῆς Ἀρούσας. Οἱ πιστοί ἄκουσαν τίς εὐχές τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς, οἱ ὁποῖες μεταφράστηκαν στή διάλεκτο σουαχίλι, ἀπό τή μεταφραστική ἐπιτροπή τῆς Ἐπισκοπῆς. Μετά τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ καί τόν Ἑσπερινό, παρατέθηκε πανηγυρική τράπεζα πρός ὅλους τοὺς παρευρισκόμενους, προσφορά τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Ἰωάννου Ἰτσιοῦ, Ἐφημερίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Λιτοχώρου Πιερίας, στή μνήμη τῶν παππούδων του Μιλτιάδου, Χριστίνας καί Σοφίας.

Ἀπό τήν Ἱερά Ἐπισκοπή Ἀρούσας

Πεντηκοστή στα Φίτζι

Μέεὐλάβεια καὶ θρησκευτικὴ κατάνυξη ἐορτάστηκε καὶ ἐφέτος ἡ λαμπρὴ Δεσποτικὴ ἐορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς, στὸν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό τῆς Ἀγίας Τριάδος στὸ Saweni τῶν νησιῶν Φίτζι, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Ζηλανδίας.

Στὶς ἱερές Ἀκολουθίες πού τελέσθηκαν στὸ Ναό τῆς Ἀγίας Τριάδος, προεξῆρχε ὁ πρῶτος Φιτζιανὸς ἱερέας, ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Βαρθολομαῖος Senibulu, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τὸν π. Μιχαὴλ Ψαρομμάτη, φιλοξενούμενο κληρικὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας καὶ τῶν τοπικῶν ἱερέων π. Γεωργίου Pillay καὶ π. Ἀνδρονίκου Erasmus. Τὸ Ἱερό ἀναλόγιο πλαισίωσαν παιδιὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου τῆς Ἀγίας Ταβιθᾶ.

Στὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας καὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔγινε ἡ περιφορὰ τῆς εἰκόνας τῆς Ἀγίας Τριάδος στὸν προαύλιο χώρο τοῦ Ναοῦ καὶ ἀκολούθησε ἡ καθιερωμένη ἐορτία τράπεζα καὶ ἐκδήλωση στὴν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τῆς Ἑνορίας.

Τέλος, ὁ Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῆς Ἑνορίας Ἀγίας Τριάδος Saweni Φίτζι π. Ἀνδρόνικος Erasmus, μετέφερε τίς ἐορτίες εὐχές καὶ τὴν πατρικὴ στοργή καὶ μέριμνα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρωνα. Εὐχαρίστησε, ἐπίσης, τοὺς ἱερεῖς καὶ ὅλους τοὺς παρευρισκομένους πιστοὺς.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Νέας Ζηλανδίας

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΝΟΣ ΑΓΙΟΥ Σ' ΕΝΑ ΝΕΟ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟ

“Ενας από τούς μεγαλύτερους ιεραποστόλους της Εκκλησίας μας είναι ο άγιος Ίννοκέντιος (Βενιαμίνωφ), μητροπολίτης Μόσχας (1868-1879), φωτιστής των ειδωλολατρικών εθνотήτων της Άπω Ανατολής. Γεννημένος τό 1797 σ' ένα χωριό του Ίρκουτσκ, φοίτησε στό Έκκλησιαστικό Σεμινάριο της γενέτειράς του καί, αφού νυμφεύθηκε (1817), χειροτονήθηκε ιερέας (1821). Από τό 1823 καί γιά σαράντα πέντε όλόκληρα χρόνια έπιτέλεσε ένα θαυμαστό ιεραποστολικό έργο στόν παγωμένο ρωσικό βορρά –μέχρι τό 1840 ως ιερέας καί στή συνέχεια, μετά τή χηρεία του, ως επίσκοπος Καμτσάτκας, Κουρίλων καί Άλεουτίων Νήσων– μέ άκατάπαυστα καί επικίνδυνα ταξίδια, κήρυγμα του Εὐαγγελίου, άνέγερση ναών καί φιλανθρωπικών οικημάτων, συγγραφές καί μεταφράσεις. Ταλαντούχος καί φιλόπoνος, τολμηρός καί γενναϊόψυχος, αίσιόδοξος καί καρτερικός, μά πάνω άπ' όλα γεμάτος πίστη στόν Θεό καί άγάπη στόν άνθρωπο, φωτίσε μέ τόν θεϊο λόγο καί τό άγιο Βάπτισμα πλήθην Άλεουτιανών, Κολουσκανών, Κοντιάκων, Γιακούτων καί άλλων λαών. Τό 1868, μετά τήν κοίμηση του άγίου Φιλαρέτου, μητροπολίτη Μόσχας (1821-1867), ο άγιος Ίννοκέντιος εξέλέγη διάδοχός του. Κοιμήθηκε ειρηνικά στίς 31 Μαρτίου του 1879. Η άγιότητά του διακηρύχθηκε άπό τήν Ίερά Σύνοδο του Πατριαρχείου Μόσχας στίς 6 Οκτωβρίου του 1977. (Έκτενή βιογραφία του βλ. στό «Πάντα τά έθνη», τ. 62/1997, σελ. 35-39).

Ο ιεραποστολικός ζήλος, ή πείρα καί ή σοφία του άγίου Ίννοκεντίου, όπως βέβαια καί όρισμένες χαρακτηριστικές άντιλήψεις της έποχής του γιά τή μέθοδο καί τό περιεχόμενο της Ίεραποστολής, έχουν άποτυπωθεϊ στίς όδηγίες πού έγραψε καί έστειλε τό 1853, ως επίσκοπος Καμτσάτκας, σ' έναν νέο ιερα-

πόστολο της έπαρχίας του, τόν ιερομόναχο Θεοφάνη. Τό κείμενο (Instructions from Bishop Innocent Veniaminov to Hieromonk Theophan, 1853) μεταφράστηκε στά ελληνικά άπό τό βιβλίο του Michael Oleksa, Alaskan Missionary Spirituality, Panlist Press, New York-Mahwah 1987, σελ. 238-251, καί δημοσιεύεται στή συνέχεια γιά χαρή των άναγνωστών του περιοδικού μας.

* * *

Πραγματικά άγιο καί άποστολικό έργο είναι τό ν' άφήνει κανείς τήν πατρίδα του καί ν' άναζητάει τόπους μακρινούς, άγριους, άπαράκλητους, γιά νά φέρει στόν δρόμο της αλήθειας άνθρωπους πού περιπλανιούνται άκόμα στό σκοτάδι της άγνοιας, γιά νά φωτίσει μέ τό φώς του Εὐαγγελίου εκείνους πού δέν έχουν άκόμη άντικρύσει τό σωτήριο αυτό φώς. Έκείνος πού ο Κύριος τόν επιλέγει, γιά νά του άναθέσει μία τέτοια διακονία, είναι μακάριος! Έκείνος, όμως, πού μοχθεϊ μέ άμέριστο ζήλο, ειλικρίνεια καί άγάπη στό έργο της Ίεραποστολής καί του φωτισμού, ύπομένοντας τίς ταλαιπωρίες καί τίς καυχίες πού συνεπάγεται ή διακονία του, είναι διπλά μακάριος, γιατί «ό μισθός αυτού πολός έν τοις ουρανοίς!» (πρβλ. Ματθ. 5,12). Καί, άπεναντίας, αλίμονο σ' εκείνον πού καλεϊται νά κηρύξει τό Εὐαγγέλιο καί δέν τό κάνει! Αλίμονο, πολύ περισσότερο, σ' εκείνον πού «περιάγει τήν θάλασσαν καί τήν ξηράν ποιήσαι ένα προσήλυτον καί, όταν γένηται, ποιεί αυτόν υϊόν γεέννης διπλότερον αυτού!» (πρβλ. Ματθ. 23,15).

“Ετσι κι έσύ τώρα, πάτερ, άνέλαβες ένα έργο γιά τό όποιο είτε θά μπεις «εις τήν χαράν του Κυρίου σου» (Ματθ. 25,21) σάν δοϋλος καλός καί πιστός, είτε θά καταδικαστεϊς σάν δοϋλος άπιστος, πονηρός καί όκνηρός. Άμποτε νά σέ φυλάξει ο Κύριος άπό τό δεύτερο καί νά σου δώσει θέληση καί δύναμη γιά νά πετύχεις τό πρῶτο! Όταν θά βρεθεϊς στόν τό- ➤

πο τῆς διακονίας σου, θά ἀναλάβεις καθήκοντα πολλά καί ἰδιόμορφα, τόσο πνευματικά – ἱερουργός στό Θυσιαστήριο καί κήρυκας τοῦ θεοῦ Λόγου – ὅσο καί κοσμικά – μέλος τῆς διοικήσεως μιᾶς καλά ὀργανωμένης κοινότητας. Γιά τήν κατατόπισή σου, λοιπόν, σοῦ δίνω ἐδῶ μερικές ὁδηγίες, πού ἀφοροῦν καί τίς δύο κατηγορίες καθηκόντων σου.

Γενικές ὁδηγίες γιά τά πνευματικά καθήκοντα ἑνός ἱεραποστόλου

Οἱ ὁδηγίες γι' αὐτό τό θέμα διατυπώνονται μέ μεγάλη σαφήνεια στό οὐκάζι (= τσαρικό διάταγμα) τοῦ 1777, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι ὁ ἱεραπόστολος «δέν πρέπει νά θεωρεῖ ὡς καθῆκον του τή βιαστική τέλεση τοῦ Βαπτίσματος (ὅσων μεταστρέφονται στή χριστιανική πίστη), ἀλλά πρέπει νά κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιά νά τοὺς μεταδώσει τή δύναμη τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καί νά τοὺς χειραγωγῇ σέ ὅλες τίς ἠθικές ἀρχές, χωρίς τίς ὁποῖες τό Βάπτισμα τῶν ἀπολίτιστων ἀνθρώπων. Ἴσως δέν μπορεῖ νά ἀποκληθεῖ ἀλλιῶς παρά προσβολή ἑνός ἀπό τά σπουδαιότερα Μυστήρια τοῦ Χριστιανισμοῦ».

I

Προετοιμασία γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο

1. Ἡ πρώτη καί πιό ἀποτελεσματική προετοιμασία εἶναι ἡ προσευχή. Μόνο αὐτή μπορεῖ ν' ἀνοίξει τήν πηγή τῆς πιό ὑψηλῆς διδασκαλίας καί νά φέρεي τήν εὐλογία σέ κάθε καλή ἀρχή καί σέ κάθε καλό ἔργο. Γι' αὐτό πάντοτε, καί ἰδιαίτερα πρὶν μιλήσεις σ' ἐκείνους πού θέλεις νά φωτίσεις μέ τό φῶς τῆς ἀλήθειας, νά στρέφεις στόν Θεό μέ θερμή προσευχή.

2. Νά καλλιεργεῖς διαρκῶς μέσα σου πνεῦμα σεμνότητας καί ταπεινοφροσύνης. Μήν προσδοκᾷς ἀλαζονικά ἀπό τοὺς κόπους σου ἐπιτυχία ἐντυπωσιακή ἢ σίγουρη. Τέτοιες προσδοκίες προέρχονται ἀπό τήν ὑπερηφάνεια, καί ἡ θεία χάρις δέν δίνεται στοὺς ὑπερήφανους. Νά θυμᾷσαι πάντα πῶς ἡ μεταστροφή ἑνός ἀμαρτωλοῦ ἢ ἑνός εἰδωλολάτρη στόν σωστό δρόμο δέν προέρχεται ἀπό μᾶς καί ἀπό τήν ἱκανότητά μας, ἀλλά ἄμεσα καί ἀποκλειστικά ἀπό τόν Θεό. Ἄν εἶναι εὐάρεστο σ' Ἐκεῖνον νά μεταστραφεῖ κάποιος, τότε καί τά πιό ἀπλά λόγια (φτάνει νά εἶναι γεμάτα ἀλήθεια) ἀπό τά χεῖλη ἑνός ἀπλοϊκοῦ

Χριστιανοῦ θ' ἀγγίξουν τήν καρδιά τοῦ ἀκροατῆ, θά μποῦν βαθιά μέσα της καί θά καρποφορήσουν στόν κατάλληλο καιρό. Ἄν δέν εἶναι εὐάρεστο σ' Ἐκεῖνον, τότε καί τά πιό πειστικά λόγια ἀπό τά χεῖλη τοῦ πιό μεγάλου ρήτορα δέν θά ἔχουν κανένα σωτήριο ἀποτέλεσμα. Γιατί ὅλοι μας, ἀπό τόν πρῶτο ὡς τόν τελευταῖο, δέν εἴμαστε παρά ἐργαλεῖα στά χεῖρά τοῦ Θεοῦ.

3. Κάθε φορά πού θά ἐπιδίδεσαι στό ἔργο σου, θά προσπαθεῖς νά εἶσαι ἥρεμος καί νά ἔχεις πλήρη διανοητικό αὐτοέλεγχο. Διαφορετικά δέν θά μπορεῖς νά διατυπώνεις μέ λόγια οὔτε κι αὐτά ἀκόμα πού γνωρίζεις τέλεια.

4. Μήν ἀρχίσεις κανένα ἔργο πρὶν τό σκεφτεῖς καλά καί μήν τό ἐκτελέσεις ἀπρόσεκτα. Γιατί τό ἔργο σου εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ, καί «ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τά ἔργα Κυρίου ἀμελῶς» (Ἱερ. 31,10).

5. Νά θυμᾷσαι πάντα πῶς, ἂν ὁ κήρυκας δέν ἀγαπᾷ τό ἔργο του κι ἐκείνους πρὸς τοὺς ὁποῖους κηρύσσει, ἡ πιό καλή καί πιό πειστική ἔκθεση τῆς πίστεως θά μείνει ἴσως χωρίς κανένα ἀποτέλεσμα. Προσπάθησε, λοιπόν, νά καλλιεργήσεις μέσα σου τό

πνεῦμα τῆς ἁγίας ἀγάπης.

6. Όταν ἐπισκέπτεσαι ἀπόμακρες περιοχές, ὅπου τὰ θεμέλια τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔχουν ἤδη τεθεῖ, νά μὴν τελεῖς καμίαν Ἀκολουθία καί κανένα Μυστήριον, ἂν πρῶτα δέν κάνεις μία σύντομη ἔστω διδασκίᾳ σ' ἐκείνους πού ζοῦν ἐκεῖ.

7. Φυσικά, τό κήρυγμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ πρέπει νά τό ἀρχίσεις ἀπό τόν τόπο ὅπου διαμένεις μόνιμα. Ἄν, ὅμως, σέ ἀναγκάσουν οἱ συνθηκῆς ἢ σοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά ἐπισκεφθεῖς πιά μακρινούς τόπους, τότε, ἀκόμα κι ἂν δέν ἔχεις κατορθώσει ἀκόμα πολλά πράγματα ἀνάμεσα σ' ἐκείνους πού ζοῦν στήν περιοχή σου, μὴ χάσεις τήν εὐκαιρία νά πᾶς ὅπουδήποτε καί νά διδάξεις μέ προθυμία ὅποιονδήποτε ἄνθρωπο, ἀνάλογα μέ τήν ἡλικία του, τή θέσιν του καί τήν περίστασιν.

8. Γιά τή διδασκίαν σου καί γιά συνομιλίες μέ τούς ἰθαγενεῖς νά προτιμᾷς ὥρες κατά τίς ὁποῖες συγκεντρώνονται ἢ μποροῦν νά συγκεντρωθοῦν ὅλοι μαζί. Γιά τόν σκοπό αὐτό, εἴτε νά πηγαίνεις ἐσύ ἐκεῖ ὅπου βρίσκονται ἐκεῖνοι, εἴτε, ἂν εἶναι ἐφικτό, νά τούς καλεῖς ἐκεῖ ὅπου θά βρίσκεσαι ἐσύ.

9. Ἀρχικά, ὅσο ἀκόμα θά ἀγνοεῖς τή γλῶσσα τῶν ἰθαγενῶν, πρέπει νά προσλάβεις ἕναν διερμηνέα, γιά νά μεταφράζει ὅσα θά τούς λές. Φρόντισε νά ἐπιλέξεις γιά τή θέσιν αὐτή ἕναν ἄνθρωπο ἀπό τούς πιά εὐσεβεῖς καί καλοπροαίρετους, καί μέ τόν καιρό διδάξέ του Κατήχησιν. Καλό εἶναι νά χρησιμοποιοεῖς πάντα τόν ἴδιο διερμηνέα.

II

Ἡ τάξις τοῦ κηρύγματος

10. Ὁ Χριστιανισμός εἶναι μία ἀνάγκη καί μία κατηγορία τῆς καρδίας κυρίως, ὅχι τόσο τοῦ νοῦ. Γι' αὐτό ὁ κήρυκας, ὅταν διδάσκει τήν πίστιν, πρέπει νά στοχεύει περισσότερο στήν καρδιά παρά στόν νοῦ. Ἀκόρεστη εἶναι ἡ περιέργεια τοῦ νοῦ. Ὁ ἄνθρωπος, ὅμως, πού αἰσθάνεται μέσα στήν καρδιά του τόν πόθο γιά τήν πίστιν, ὁ ἄνθρωπος πού γεύεται τήν κατηγορίαν τῆς πίστεως, γρήγορα καί εὐκολα θά τή λάβει, γιά ν' ἀπολαύσει ἐσωτερικά τούς καρπούς της. Ἀλλά προκείμενου νά ἐπιδράσει κανεῖς στίς καρδίαις ἄλλων ἀνθρώπων, πρέπει νά μιλάει ἀπό τή δική του καρδιά. «Ἐκ γάρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας

τό στόμα λαλεῖ» (Ματθ. 12,34). Τά χεῖλη καί ἡ σοφία ἐκείνου μόνο τοῦ κήρυκα, τοῦ ὁποῖου ἡ καρδιά ξεχειλίζει ἀπό πίστιν, ἀποδεικνύονται ἀκαταμάχητα στίς καρδίαις τῶν ἀκροατῶν του. Μόνο αὐτός γνωρίζει ἀλάθητα πότε νά μιλήσει, πῶς νά ἐκφραστεῖ καί τί νά πεῖ. Νά παρατηρεῖς, λοιπόν, καί νά ἀξιοποιοεῖς στιγμές καί περιστάσεις κατά τίς ὁποῖες οἱ καρδίαις τῶν ἀκροατῶν σου ἔχουν διάθεσιν εὐνοϊκήν γιά τήν ἀποδοχή τῆς πίστεως. Τότε νά σπέρνεις μέσα τους τόν θεῖον Λόγον.

11. Οἱ μέθοδοι διδασκῆς ποικίλλουν ἀνάλογα μέ τό νοητικό ἐπίπεδο, τήν ἡλικία καί τὰ χαρίσματα ἐκείνου πού πρόκειται νά διδαχθεῖ. Νά θυμᾶσαι, λοιπόν, πῶς ἔχεις νά κάνεις μέ ἀνθρώπους πού στίς συνθήξεις καί στίς ιδέαις τους εἶναι παγανιστές, δηλαδή πλανεμένοι, καί στήν πνευματική τους στάθμην εἶναι παιδιά. Σ' αὐτή τήν πραγματικότητα πρέπει νά προσαρμοστοῦν ἡ μέθοδος καί ἡ σειρά τῆς διδασκαλίας τῶν σωτήριων ἀληθειῶν.

12. Ἡ σειρά τῆς διδασκαλίας πρέπει νά εἶναι σύμφωνη μ' ἐκεῖνο πού ἡ Ἱδία ἡ Θεία Πρόνοια μᾶς ὑποδεικνύει: Ὁ νόμος τοῦ Μωυσῆ μᾶς δόθηκε πρῖν ἀπό τόν νόμον τοῦ Εὐαγγελίου. Καί πρῖν ἀπό τόν γραπτό νόμον τοῦ Μωυσῆ ἦταν γνωστός ὁ ἄγραφος φυσικός νόμος, τόν ὁποῖον θέσπισε ὁ παντοδύναμος Θεός καί Δημιουργός τοῦ κόσμου. Πρῖν ἀπό τόν νόμον τοῦ Μωυσῆ, ἡ ἐξουσία, ἡ παντοδυναμία καί ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ φανερόντων μέ ἐξαισία θαύματα.

Πάνω σ' αὐτό τό μεγάλο καί γενικό ὑπόδειγμα ὀργάνωσε τό μικρό καί προσωπικό σου ἔργο ὡς ἐξῆς:

α) Ἀρχίζοντας ἀπό τήν ὑπαρξιν καί τήν ἀρμονία τῆς ὁρατῆς κτίσεως, κατάδειξε τήν ὑπαρξιν – τήν ὁποία, πάντως, κανένας ἀπό τούς ἀνθρώπους αὐτούς δέν φαίνεται νά ἀμφισβητεῖ–, τήν παντοδυναμία, τήν ἐξουσία καί τή δόξαν τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ σύμπαντος, τήν ἀγαθότητά Του, τήν παγγνωσία Του κ.λπ. Συνεχίζοντας, διηγῆσου τους τήν πλάσιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, τοῦ γενάρχη ὅλων τῶν ἀνθρώπων καί τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι, ἀπό τήν ἀποψιν αὐτή, εἶναι ζωντανά μνημεῖα καί ὁρατές ἀποδείξεις τῆς ὑπέρτατης δυνάμεως καί σοφίας τοῦ Πλάστη. Ἐξήγησε ἔπειτα πῶς ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπό ψυχή καί σῶμα, σέ τί διαφέρει ἀπό τὰ ἄλλα ἔμβια ὄντα, πῶς ἔχει ἕνα πνεῦμα ἀθάνατον. Ἐπισήμανε καί

τόν σκοπό για τον οποίο ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο – τη μακαριότητα.

β) Παρουσίασε τους στη συνέχεια τον ηθικό νόμο του Μωυσή ως θεόγραφο φυσικό νόμο και ως τό μέσο για την επίτευξη της μακαριότητας. Ή παρουσίαση αυτή να γίνει απλά και συνοπτικά. (Σημείωση: Όταν μιλήσεις για τον νόμο, ασφαλώς θα ακούσεις κι από τους άγριους ιθαγενείς πράγματα που επιβεβαιώνουν αυτόν τον νόμο, ο οποίος είναι ανεξάλειπτα χαραγμένος στις πλάκες κάθε ανθρώπινης καρδιάς. Έτσι, για παράδειγμα, ποιος δεν γνωρίζει πώς ο άνθρωπος πρέπει να τιμά τους γονείς του, να μην κλέβει, να μην σκοτώνει κ.λπ.; Προσπάθησε να ξυπνήσεις αυτό το αίσθημα μέσα τους και να το χρησιμοποιήσεις για τον σκοπό σου).

γ) Όταν οι ακροατές σου θα έχουν πεισθεί για την ύπαρξη του Θεού και του νόμου Του, τότε –όχι πιο πριν– εξήγησε τους την ανάγκη της τηρήσεως του νόμου, του θελήματος δηλαδή του Θεού, και τις προφανείς συνέπειες της παραβάσεώς του. Αυτό θα το αποδείξεις με μία σύντομη αφήγηση του Κατακλυσμού –ή παράδοσή του έπιζει, μολονότι συγκεχυμένη, στις πρωτόγονες φυλές–, που ήταν συνέπεια της μη τηρήσεως του θείου νόμου. Πές τους για την εύλογία που έδωσε ο Θεός μετά τον Κατακλυσμό στους Πατριάρχες, και ειδικά στον Άβραάμ, του οποίου οι απόγονοι υπάρχουν μέχρι σήμερα. Ή εύλογία αυτή δεν ήταν παρά συνέπεια της τηρήσεως του θείου νόμου.

δ) Μόνο ύστερ' απ' αυτά ν' αρχίσεις την καθαυτό ευαγγελική διδασκαλία με τον τρόπο που την άρχισε ο ίδιος ο Χριστός, κηρύσσοντας δηλαδή τη μετάνοια, την παρηγοριά και την έλευση της ουράνιας Βασιλείας. Προσπάθησε να τους έμπνεύσεις τό αίσθημα της μετάνοιας ή κάτι συγγενικό μ' αυτό. Θά τό κατορθώσεις, αν τους πείσεις ότι αναπόφευκτα θά τιμωρηθούν για την περιφρόνηση του νόμου, που είναι γραμμένος στις καρδιές τους, και σ' αυτή τη ζωή και στην άλλη, ή, αν όχι σ' αυτή τη ζωή, τότε πολύ πιο αυστηρά αλλά και αιώνια στην άλλη. Πρέπει να μιλήσεις έτσι ώστε να τους προξενήσεις ένα φόβο για τό μέλλον. Και όταν θά τους φέρεις σ' αυτή την κατάσταση, τότε κήρυξέ τους τον Ίησοϋ Χριστό, τον Σωτήρα, τον Λυτρωτή και την Έλπίδα όλων των

ανθρώπων, για να τους δώσεις παρηγοριά. (Σημείωση: Τό να έμπνεύσει ο κήρυκας στις ψυχές μετάνοια και συντριβή είναι ένα από τά πιο δύσκολα έργα του. Ή κατάσταση αυτή, όμως, είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες μεταστροφής είναι σάν τό όργωμένο χώμα, τό έτοιμασμένο για τον σπόρο του Χριστιανισμού, ο οποίος έτσι μπορεί να εισχωρήσει στα βάθη της καρδιάς και, με τη βοήθεια της θείας χάρις, να δώσει άφθονο καρπό.

Όταν κηρύσσεις τον Σωτήρα σ' έναν άμαρτωλό που αισθάνεται ένοχος ένωπιον του νόμου, άκαριαά και χωρίς πειστική ευγλωττία φυτεύεις μέσα του την άγάπη σ' αυτόν τον Σωτήρα, τον όποιο ακόμα δεν

έχει καν γνωρίσει. Καί όποιος έχει μάθει ν' αγαπά έτσι τόν Χριστό, θά Τόν αγαπήσει πολύ περισσότερο όταν θά Τόν γνωρίσει, καί θά πιστέψει σ' όλα όσα Έκείνος εἶπε καί σ' όλα όσα έσύ θά πεις γι' Αὐτόν.

Άπό 'κεῖ καί πέρα θά εἶναι εὐκολο τόσο γιά σένα τό νά ξεδιπλώσεις όλα τά μυστήρια τῆς σωτηρίας μας όσο καί γιά κείνους, πού σ' ἀκούνε μέ τέτοια διάθεση, νά τά ἀποδεχθοῦν).

ε) Άφοῦ καταδείξεις τήν ἀνάγκη τῆς λυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπινου γένους καί παρουσιάσεις τό μεγάλο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρός τούς ἀνθρώπους, θά μιλήσεις γιά τήν ἔλευση στόν κόσμο, σύμφωνα μέ τή θεία ὑπόσχεση, τοῦ Λυτρωτῆ: γιά τήν προαιώ-

νια γέννησή Του ἀπό τόν Πατέρα (ἐδῶ θά ἀναφερθεῖς στό μυστήριο τῆς Ἀγίας Τριάδος), γιά τή διδασκαλία Του, γιά τά παθήματά Του, γιά τή Σταύρωσή Του, γιά τήν Ἀνάστασή Του ἀπό τούς νεκρούς – στήν ἀνάσταση πιστεύουν ὅλοι οἱ πρωτόγονοι τῆς Ἀμερικῆς μέ τόν δικό τους τρόπο–, γιά τή μέλλουσα ζωή καί ἀνταπόδοση τῶν δικαίων καί τῶν ἀδίκων κατὰ τά ἔργα τους.

στ) Ἐπειτα θά τούς πεις ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶχε στή γῆ πολλούς μαθητές, ἀπό τούς ὁποίους διάλεξε δώδεκα, τούς μετέδωσε ἰδιαίτερη χάρη καί ἐξουσία καί τούς ἔστειλε στόν κόσμο, γιά νά κηρύξουν τό Εὐαγγέλιο σ' ὅλη τήν κτίση. Θά τούς πεις ἀκόμα πώς όλα ὅσα δίδαξαν ἐκεῖνοι οἱ ἐκλεκτοί μαθητές καί όλα ὅσα πρόσταξε ὁ Ἰησοῦς ἔχουν καταγραφῆ στίς ἱερές Γραφές, πού ἔχουν φτάσει ὡς ἐμᾶς καί εἶναι γνωστές σ' ὅλα σχεδόν τά ἔθνη τῆς γῆς, καί πώς ὅλοι οἱ ἀγαθοί καί καλοπροαίρετοι ἀνθρώποι, πού ἀξιῶθηκαν ν' ἀκούσουν τίς διδασχές ἐκείνων, τίς δέχτηκαν μέ χαρά, ἀκολουθώντας τά βήματα τοῦ Χριστοῦ. Θά τούς πεις ἐπίσης πώς οἱ ἀνθρώποι αὐτοί ὀνομάζονται Χριστιανοί καί πώς ὅσοι τήρησαν αὐστηρά τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου ἔχουν γίνεῖ Ἅγιοι, ἀπό τά σώματα τῶν ὁποίων πολλά διατηροῦνται στούς αἰῶνες ἀφθαρτα. Ὑστερα ἀπ' ὅλα αὐτά –σέ καμία περίπτωση πῶς πρίν– μπορεῖς νά τούς ρωτήσεις ἂν θά ἤθελαν νά συγκαταλεγοῦν σ' ἐκείνους πού πιστεύουν στόν Ἰησοῦ Χριστό καί ἐλπίζουν νά πετύχουν μέ τή βοήθειά Του τήν αἰώνια σωτηρία καί μακαριότητα.

Ἡ διδασχὴ αὐτή εἶναι ἀρκετή στήν ἀρχή γιά ὅσους δέν ἔχουν πότε ἀκούσει τόν λόγο τῆς σωτηρίας ἀλήθειας.

13. Ἀναπτύσσοντας θέματα πού ἀφοροῦν τήν πίστη, πρέπει νά ἐκφράζεσαι μέ προσοχή, μέ σαφήνεια, μέ ἀκρίβεια καί, ὅσο εἶναι δυνατό, μέ συντομία. Ἀλλιῶς τό κήρυγμά σου θά ἔχει μικρή ἐπιτυχία. Μεταδίδοντας τή διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά μακρηγορεῖς, δέν χρειάζεται δηλαδή νά ἐπαναλάβεις όλα ὅσα Έκεῖνος εἶπε. Νά λές μόνο πώς ὅλη ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ συνοψίζεται σέ τοῦτο: Νά μετανοήσουμε, νά πιστέψουμε σ' Αὐτόν καί νά Τόν αγαπήσουμε ἀνυπόκριτα καί ἀνυστερόβουλα, ὅπως καί ὅλους τούς ἀνθρώπους. Ἐπιβεβαιώνοντας τήν ἀλήθεια τῆς διδασκαλί-

ας του Χριστού, μπορείς να αναφερθείς συνοπτικά στα θαύματά Του.

14. Όταν διαπιστώσεις πώς οι ακροατές σου σέ έχουν κατανοήσει, και όταν εκείνοι εκφράσουν την επιθυμία να συγκαταλεγοῦν στην ποιμνη του Χριστού, τότε μίλνσέ τους, πρώτος γιά τίς προϋποθέσεις ὑπό τίς ὁποῖες μπορεῖ νά γίνεῖ αὐτό, δεύτερον γιά τό ἅγιο Βάπτισμα ὡς μυστικό μέσο ἀναγεννήσε-

ως «ἐξ ὕδατος καί Πνεύματος» (Ιω. 3,5), μέ τό ὁποῖο ἐγκαινιάζεται ἡ νέα χριστιανική ζωή, καθὼς καί γιά τά ἄλλα Μυστήρια ὡς μέσα λήψεως τῆς χάρης τοῦ Χριστοῦ, καί, τρίτον, γιά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο πρέπει νά ζήσουν γιά νά εἶναι ἀληθινοί Χριστιανοί καί, συνεπῶς, νά ἀποκτήσουν ὅλους τοὺς καρπούς τῆς σωτηρίας. Ἀναλυτικότερα:

α) Οἱ προϋποθέσεις ὑπό τίς ὁποῖες μπορεῖ νά γί-

νει κάποιος μαθητής του Χριστού είναι οί ἑξῆς: 1) Πρέπει ν' ἀπαρνηθεῖ τήν προηγούμενη πίστη του, νά ἐγκαταλείψει τόν Σαμανισμό καί νά μήν ὑπακούει στούς Σαμάνους. [Σ.τ.Μ.: Γιά τόν Σαμανισμό βλ. σχετικό ἄρθρο στό «Πάντα τά ἔθνη», τ. 65/1998, σελ. 23-26]. 2) Δέν πρέπει νά ἀκολουθεῖ ἔθιμα πού εἶναι ἐνάντια στόν Χριστιανισμό, 3) Πρέπει νά ἐκτελεῖ ὅλα ὅσα θά τοῦ ζητηθοῦν ἀπό τόν νέο νόμο καί τήν Ἐκκλησία, 4) Πρέπει νά ἐξομολογηθεῖ τίς ἁμαρτίες του.

β) Σ' ἐκείνους πού ἔχουν τήν ἐπιθυμία καί τήν προθυμία νά ἐκπληρώσουν ὅλες τίς παραπάνω προϋποθέσεις, πρέπει νά εἰπωθεῖ πώς ἡ ἔνταξή τους στή χριστιανική ποίμνη πρέπει νά γίνει μέ μιάν ἐπίσημη τελετή, κατά τήν ὁποία ὁ νεοφώτιστος θά ἀπαρνηθεῖ μπροστά σέ μάρτυρες ὅλα ὅσα εἶναι ἐνάντια στόν Χριστιανισμό καί θά ὑποσχεθεῖ ὅτι θά εἶναι μαθητής του Χριστοῦ. Αὐτά θά τά ἐπιβεβαιώσῃ μέ τό ἅγιο Βάπτισμα, πού εἶναι ταυτόχρονα τό ὁρατό σημεῖο τῆς εἰσόδου στή χριστιανική κοινότητα, τό μέσο τῆς κάθαρσης τῆς ψυχῆς ἀπό τίς ἁμαρτίες καί ἡ θύρα τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἄλλων δωρεῶν ἡ μέσων μεταδόσεως τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, δηλαδή τῶν Μυστηρίων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας, τά ὁποῖα πρέπει ἐδῶ νά ἐρμηνευθοῦν. Αὕτη εἶναι ἡ κατάλληλη ὥρα καί γιά τήν ἐξήγηση τῆς σημασίας τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τῆς ἀποτελεσματικότητας τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ, τῆς αἰτίας γιά τήν ὁποία ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τίς ἱερές εἰκόνες καί τοῦ εὐεργετικοῦ σκοποῦ αὐτῆς τῆς τιμῆς. (Σημείωση: Μιλώντας γιά τίς εἰκόνες, σκόπιμο θά ἦταν, ἀνάμεσα στά ἄλλα, νά ἀναφέρῃς ὅτι αὐτές εἶναι τά βιβλία τῶν ἀγραμμάτων κ.λπ.).

γ) Ὅσον ἀφορᾷ τόν τρόπο συμπεριφορᾶς ἑνός Χριστιανοῦ, εἶναι καλύτερα νά μήν μπεῖς ἐξαρχῆς σέ πολλές λεπτομέρειες. Ἀπλῶς νά πεῖς ὅτι, ὅποιος θέλει νά εἶναι ἀληθινός Χριστιανός, δηλαδή μαθητής τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καί νά ἐπωφεληθεῖ ἀπ' ὅλα τά δῶρα πού παρέχει στόν ἄνθρωπο ἡ Ἀπολύτρωση, πρέπει, ἀφενός, νά ἀφοσιωθεῖ στόν Χριστό μέ πίστη, ἐλπίδα καί ἀγάπη, καί, αφετέρου νά Τόν μιμηθεῖ σέ ὅλα, δηλαδή νά προσπαθῇ μέ τή μεγαλύτερη δυνατή πιστότητα νά ἐνεργεῖ πάντα ὅπως ἐνεργοῦσε Ἐκεῖνος. Ἐδῶ πρέπει νά ἀναφερθοῦν συνοπτικά οἱ ἀρετές τοῦ Χριστοῦ, ὅπως περιγράφονται

στά Εὐαγγέλια, ἔτσι ὥστε ὁ νεοφώτιστος νά μπορέσῃ νά κατανοήσῃ ἀκριβῶς πῶς πρέπει νά ἐνεργεῖ. (Σημείωση: Ἀφοῦ, π.χ. ὁ Χριστός συγχωροῦσε τοὺς ἐχθρούς Του, πρέπει νά κάνουμε κι ἐμεῖς τό ἴδιο).

15. Τελικά πρέπει νά καταδειχθεῖ ὅτι κανεῖς δέν μπορεῖ νά εἶναι ἀληθινός μαθητής τοῦ Χριστοῦ χωρὶς τή βοήθεια Ἐκείνου, ἂν δηλαδή στηρίζεται μόνο στόν ἑαυτό του καί στίς ἀνθρώπινες δυνάμεις του, καί ὅτι, ἂν ὁ Χριστός δέν παρεῖχε ἀπό ἀπέραντη ἀγάπη τή βοήθειά Του στοὺς ἀνθρώπους, κανεῖς δέν θά μπορούσε νά γίνει ἀληθινός μαθητής Του. Ὅποιος θέλει, ὅμως, τώρα μπορεῖ νά λάβῃ τήν ἐνίσχυσή Του. Ποιά εἶναι αὕτη; Εἶναι τό Ἅγιο Πνεῦμα, πού δίνεται σέ ὅσους Τό ζητοῦν καί ἀποκτᾶται κυρίως μέ τήν προσευχή. Προσευχή εἶναι ἡ στροφή τῆς καρδίας στόν Θεό μέ ὑποταγή, πίστη καί ἐλπίδα. Μποροῦμε νά προσευχομαστε κάθε στιγμή καί σέ κάθε τόπο. Ἀλλά ἡ θεία Χάρη καί βοήθεια εἶναι ἰδιαίτερα κοντά μας, ὅταν τίς ζητᾶμε μέ τίς προσευχές τῆς Ἐκκλησίας.

16. Ἡ διδασκαλία αὕτη εἶναι ἀρκετή γιά νεοφώτιστους. Πιό λεπτομερὴς διδασκαλία –ἐρμηνεία σέ πλάτος καί βάθος τῶν δέκα ἐντολῶν κ.λπ., ἐρμηνεία τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ πού ἔχουν καταγραφεῖ στά Εὐαγγέλια, διδαχές τῶν Ἀποστόλων καί παραδόσεις τῶν ἁγίων Πατέρων– ἀποτελεῖ πνευματική τροφή κατάλληλη ὄχι γιά νήπια στήν πίστη ἀλλά γιά ὠριμους Χριστιανούς ἢ τουλάχιστον γιά ὅσους βρίσκονται στά στάδια τῆς ωρίμανσης.

Εἰδικές ὁδηγίες γιά τή διδασκαλία, τή λατρεία, τή μεταχείριση τῶν ἰθαγενῶν κ.λπ.

17. Τά δόγματα τῆς πίστεως καί ἡ οὐσία τῆς ἀκριβοῦς διδασκαλίας πρέπει νά τηρηθοῦν πολὺ αὐστηρά, ὥστε νά μή γίνει δεκτό τίποτα ἐνάντιο σ' αὐτά μέ λόγια ἢ μέ ἔργα, ἀκόμα καί μπροστά στόν ἴδιον θάνατο. Μικρές παραχωρήσεις θά μπορούσαν νά γίνουν στοὺς νεοφώτιστους ὄχι ὡς πρὸς τήν οὐσία ἀλλά ὡς πρὸς τήν τήρηση ὀρισμένων ἐξωτερικῶν τύπων, ἀφοῦ ληφθοῦν ὑπόψη οἱ τοπικές συνθῆκες, μέ τήν προσδοκία τῆς στερέωσής τους στήν πίστη καί τόν νέο τρόπο ζωῆς.

18. Λόγω τῆς φύσης τῶν περιοχῶν, οἱ κάτοικοι εἶναι ἀδύνατο νά τηρήσουν τίς νηστεῖες μέ τόν

συνήθη τρόπο, αντικαθιστώντας δηλαδή τις ζωικές τροφές με φυτικές. Πρέπει, λοιπόν, να τροποποιηθεί γι' αυτούς η νηστεία, έτσι ώστε να μην αλλάξει το είδος της τροφής τους, αλλά να μειωθεί η ποσότητά της και να λαμβάνεται σε πιο άραια διαστήματα. Έτσι, πρώτα - πρώτα θα τους εξηγήσεις τον σκοπό της θεσπίσεως των νηστειών και την ωφέλειά τους. Έπειτα, όσο η πίστη και ο ζήλος τους θα αυξάνονται, πρέπει να καθοδηγηθούν στην τήρηση της νηστείας σε συγκεκριμένες ημέρες ως εξής: Ανάλογα με τις περιστάσεις, να μειώνουν την ποσότητα της τροφής τους και να μην τρώνε τις πρώτες ώρες της ημέρας. Όσο για τη Μεγάλη Εβδομάδα και ιδιαίτερα τις τελευταίες ημέρες της, παρακίνησε όλους τους πιστούς να τις περάσουν ταπεινώνοντας τον εαυτό τους, σωματικά και πνευματικά, όσο γίνεται περισσότερο, έχοντας στον νοῦ τους όσα έπαθε ο Χριστός για τη σωτηρία μας.

19. Η συμμετοχή στις τακτικές Ακολουθίες, με εξαίρεση τη συμμετοχή στη Θεία Λειτουργία, δεν πρέπει να είναι ένα απόλυτο καθήκον. Έτσι, κατά τα ταξίδια σου στις μακρινές περιοχές, όταν οι ιθαγενείς προσέρχονται για να εξομολογηθούν και να κοινωνήσουν, δεν θα τους επιβάλλεις να πηγαίνουν στην εκκλησία για μίαν ολόκληρη εβδομάδα, όπως είναι έθιμο σ' έμας, αλλά τόσο μόνο όσο τους επιτρέπουν οι βιοτικές τους συνθήκες. Θα αρκεστείς στην υπόμνηση και τη συμβουλή ότι πρέπει, στο διάστημα αυτό, να προσεύχονται εγκάρδια στον Θεό για τη συγχώρηση των αμαρτιών τους και να νηστεύουν όσο μπορούν. Για τους νεοφώτιστους ή διδασκαλία του λόγου του Θεού είναι πάντα καλύτερη προετοιμασία για τη Θεία Εὐχαριστία από την άγνωση των ειδικών Ψαλμών και προσευχών, επειδή για πολύν καιρό ακόμα κανένας τους δεν θα κατανοεί όσα διαβάζονται στην Έκκλησία.

20. Όσον αφορά την τέλεση των γάμων, παρεκκλίσεις από την ακρίβεια των ιερών κανόνων μπορούν να επιτραπούν μόνο για λόγους πολύ σοβαρούς και σε περιπτώσεις επιτακτικής ανάγκης. Ο προσδιορισμός των παρεκκλίσεων θα γίνεται με ειδικές κατά περίπτωση οδηγίες, που θα σου δίνω. Λαμβάνοντας υπόψη την ανεπάρκεια του ντόπιου πληθυσμού, που θυμίζει την έποχή της πατριαρχίας, δεν

θα είναι φρόνιμο να δείξεις άκαμπτη αυστηρότητα στα κωλύματα του γάμου που σχετίζονται με τους βαθμούς συγγένειας. Ωστόσο, οι απαγορεύσεις που αναγράφονται γι' αυτό το θέμα στο Λευϊτικό (κεφ. 18) πρέπει να τηρηθούν απαρέγκλιτα.

21. Αρχαία έθιμα, εφόσον δεν εναντιώνονται στον Χριστιανισμό, δεν χρειάζεται να διακοπούν απότομα. Πρέπει, όμως, να εξηγηθεί στους νεοφώτιστους ότι γίνονται απλώς ανεκτά.

22. Ιθαγενείς που δεν έχουν ακόμα δεχθεί το Άγιο Βάπτισμα αλλά θέλουν να παρακολουθήσουν τις Ακολουθίες (Έσπερινό, Όρθρο κ.λπ.), όχι μόνο δεν πρέπει να διώχνονται αλλά και να προσκαλούνται, εκτός κι αν υπάρχει κίνδυνος να γίνουν με όποιονδήποτε τρόπο πρόξενοι ιεροσυλίας ή διαταράξεως της τάξεως.

23. Καμία συζυγική ένωση ή γαμήλια σύμβαση, που προηγήθηκε του Βαπτίσματος, δεν πρέπει να θεωρηθεί κώλυμα για την τέλεση του Μυστηρίου. Καί κανένας γάμος, που προηγήθηκε του Βαπτίσματος (εκτός από τους αίμομεικτικούς, οι οποίοι πάντως είναι σπάνιοι), δεν πρέπει να διαλυθεί, ούτε καν να διερευνηθεί.

24. Στους νεοφώτιστους δεν πρέπει να δίνονται δώρα πριν, κατά ή αμέσως μετά το Βάπτισμα από κανέναν, ούτε καν από τους αναδόχους. Έτσι η προσδοκία δώρων δεν θα είναι κίνητρο προσελεύσεως στο Μυστήριο ούτε θα οδηγήσει σε διάφορα πονηρά τεχνάσματα. Κατά το Βάπτισμα δεν πρέπει να δίνονται παρά οι μικροί σταυροί του λαιμού.

25. Πάνω στο Άγιο Αντιμύνησιο που σου έδωσα, έχεις την εξουσία να τελείς τη Λειτουργία σε κάθε τόπο, μέσα σε καθαρά οικήματα ή και στο ύπαιθρο. Για πολλούς λόγους, πάντως προτιμότερο είναι να έχεις για τις Λειτουργίες μίαν ειδική σκηνή, που θα τη στήνεις σε μέρη όσο γίνεται πιο καθαρά. Στα μέρη αυτά ως μπηγόνται από τους ιθαγενείς σταυροί, αφενός για να δείχνουν που τελέστηκε η Αναίμακτη Θυσία και αφετέρου για να καθιερώνουν την τοποθεσία, όπου οι πιστοί θα μπορούν να συγκεντρώνονται, όταν έσύ θα λείπεις, για κοινή προσευχή.

26. Πρέπει να διαμένεις περισσότερο ή λιγότερο μόνιμα εκεί όπου θα κρίνεις πως ή παρουσία σου είναι πιο αναγκαία και χρήσιμη. Εὐτυχής, πραγμα-

τικά, είναι ο κήρυκας του οποίου την παρουσία ανάμεσα τους θεωρούν ως προνόμιο οί ιθαγενείς!

27. Κατά τη διδασκαλία πρόσεχε νά μήν προχωράς σ' ένα νέο θέμα πριν οί άκροατές σου –όλοι ή τουλάχιστον ή πλειοψηφία– κατανοήσουν τά προηγούμενα, έστω κι αν αυτό γίνει αίτια αναβολής του Βαπτίσματος πολλών. Όσο πιο γερά είναι τά θεμέλια, τόσο πιο άνθεκτικό θά γίνει τό οικοδόμημα και τόσο πιο εύκολα θά τό σηκώσεις ψηλά.

28. Ποτέ δέν θά φέρεις, προκειμένου νά στηρίξεις τη διδασκαλία σου γιά την πίστη και τον χριστιανικό νόμο, άποδείξεις πού δέν επιβεβαιώνονται από τίς Γραφές, ούτε, πολύ περισσότερο, θά διηγηθείς ψεύτικα θαύματα και φανταστικές άποκαλύψεις. Αυτό σου τό άπαγορεύω μέ την άπειλή άυστηρής τιμωρίας. Άν, όμως, ό Κύριος φανερώσει τη δυναμή Του σ' έναν τόπο, είτε μέ κάποια θαυματουργική θεραπεία είτε μέ κάποιαν έκτακτη άποκάλυψη, δέν θά άποκρύψεις τό γεγονός, αλλά θά μου υποβάλλεις σχετική άναφορά, άφου προβείς σέ λεπτομερή και αντικειμενική έρευνα μέ όλες τίς δυνατές άποδείξεις.

29. Σέ καμία περίπτωση δέν θά επιχειρήσεις νά αύξήσεις τον αριθμό των προσερχόμενων στο Βάπτισμα μέ τρόπους ή μέσα άσυμβίβαστα μέ τό ευαγγελικό πνεύμα και άταίριαστα σ' έναν κήρυκα, όπως είναι ό καταναγκασμός, ό έκφοβισμός, ή δωροδοκία, οί ύποσχέσεις (για άπαλλαγή φόρων και άλλα όμοια) και κάθε μάταιος δελεασμός. Θά ενεργείς πάντοτε μέ άποστολική ειλικρίνεια.

30. Δέν θά βαπτίζεις κανέναν ιθαγενή παρά μόνο άφου πρώτα του διδάξεις μέ επιμέλεια όσα άνέφερα πιο πάνω και άφου ό ίδιος έκφράσει σχετική επιθυμία.

31. Όταν πηγαίνεις σ' έναν οικισμό ιθαγενών, σέ καμία περίπτωση δέν θά λές ότι είσαι σταλμένος από την κυβέρνηση, ούτε θά παρουσιάζεσαι σάν έπίσημος δημόσιος λειτουργός. Θά κάνεις τον φτωχό πλανόβιο πού ειλικρινά θέλει τό καλό των συνανθρώπων του και έχει έρθει μέ μοναδικό σκοπό νά τους δείξει τά μέσα γιά την έπίτευξη ευημερίας και νά τους καθοδηγήσει, όσο είναι δυνατόν, στην αναζήτηση αυτών των μέσων.

32. Από την πρώτη στιγμή της αναλήψεως των καθηκόντων σου θά άγωνιστείς, μέ τη διαγωγή σου

και μέ τίς άρετές πού άρμόζουν στο άξίωμά σου, νά κερδίσεις την ευνοια και τον σεβασμό όχι μόνο των άπολίτιστων ιθαγενών μά και των πολιτισμένων έποίκων. Η ευνοια γεννά τον σεβασμό. Και εκείνον πού δέν τον σέβονται, δέν θά τον ακούσουν.

33. Σέ καμία περίπτωση νά μή δείξεις περιφρόνηση γιά τον τρόπο ζωής τους, τά έθιμά τους κ.λπ., όσο κι αν αυτά φαίνονται άξιοκαταφρόνητα. Τίποτα δέν προσβάλλει και δέν έξοργίζει τόσο τους ιθαγενείς όσο τό νά τους περιφρονεί κανείς άνοιχτά ή νά τους περιγελά.

34. Από την πρώτη επαφή σου μαζί τους, κάνε ό,τι μπορείς γιά νά κερδίσεις την έμπιστοσύνη και τη φιλική έκτίμησή τους, όχι μέ δώρα ή κολακείες, αλλά μέ τη σοφή σου καλοσύνη, μέ τη σταθερή σου προθυμία γιά ποικιλότροπη βοήθειά τους, μέ την καλή και συνετή σου συμβουλή, μέ την ειλικρίνειά σου. Γιατί ποιός θά σου άνοίξει την καρδιά του, αν δέν σέ έμπιστεύεται;

35. Όταν διδάσκεις και, γενικά, όταν μιλάς μέ τους ιθαγενείς, νά είσαι ευγενικός, ευχάριστος, άπλός. Ποτέ νά μήν παίρνεις ύφος άγέρωχο και δασκαλικό, γιατί έτσι μπορεί νά θέσεις σέ σοβαρό κίνδυνο την επιτυχία του έργου σου.

36. Όταν σου μιλάει ένας ιθαγενής, νά τον άκούς προσηλωμένα, ευγενικά και ύπομονετικά. Στίς έρωτήσεις του νά άπαντās πειστικά, προσεκτικά και καλοσυνάτα. Κάθε έρώτηση πού κάνει ένας ιθαγενής πάνω σέ πνευματικά ζητήματα, επειδή άποτελεί δείγμα της ψυχικής του καταστάσεως, της διανοητικής του αντιλήψεως και της επιθυμίας του γιά μάθηση, είναι ένα θέμα πολύ σημαντικό γιά τον Έραπόστολο. Άν, όμως, δέν του άπαντήσεις έστω και μία φορά, ή αν του άπαντήσεις αλλά μέ τρόπο προσβλητικό, μπορεί νά σωπάσει γιά πάντα.

37. Εκείνοι πού δέν δείχνουν καμιάν επιθυμία νά βαπτιστούν, άκόμα και έπειτα από επανειλημμένες προσπάθειές σου νά τους πείσεις, δέν πρέπει μέ κανέναν τρόπο νά ένοχλούνται ή νά έξαναγκάζονται. Και μολονότι είναι δικαιολογημένο νά φέρεσαι στους βαπτισμένους και σ' όσους θέλουν νά βαπτιστούν μέ μεγαλύτερη στοργικότητα και άβρότητα, ως κήρυκας του Ευαγγελίου δέν πρέπει νά προσβάλλεις μέ τη συμπεριφορά σου όσους δέν δείχνουν δι-

άθεση ν' ἀκούσουν τή διδασκαλία. Πρέπει νά ἔχεις μαζί τους φιλικές σχέσεις. Ἐτσι θά τοὺς ἀποδείξεις μέ τόν καλύτερο τρόπο ὅτι πραγματικά καί εἰλικρινά θέλεις τό καλό τους.

38. Σέ μερικές πρωτόγονες φυλές τῶν περιοχῶν ἐκεῖνων συναντᾶται ἡ πολυγαμία, ἀλλά μόνο ἀνάμεσα στοὺς πλουσίους καί τοὺς ἰσχυροὺς. Γι' αὐτό, ὅταν θά προσπαθήσεις νά τοὺς στρέψεις στή μονογαμία, νά τό κάνεις μέ προσοχή καί διακριτικότητα, ὄχι μέ αὐταρχικό τρόπο, γιά νά μὴν τοὺς ἐξοργίσουν καί τοὺς βαριοκαρδίσεις.

39. Ἀπό τοὺς νεοφώτιστους ποτέ δέν θά ζητᾷς εἰσφορές ἢ δωρεές γιά τὴν ἐκκλησία ἢ γιά ὅποιαδήποτε ἀγαθοεργία. Τά δῶρα, ὥστόσο, πού θά σοῦ προσφέρουν αὐτοπροαίρετα, δέν θά τά ἀρνεῖσαι, ἀλλά θά τά δέχεσαι καλοδιάθετα. Σέ κάθε περίπτωση, πάντως, φρόντιζε νά ἐξηγεῖς γιά ποιο σκοπὸ θά χρησιμοποιηθεῖ τό δῶρο, ὥστε νά μὴν νομίζουν ὅτι ὁ Θεός, ὅπως τά δικά τους πνεύματα, ἀπαιτεῖ προσφορές, ἢ ὅτι τά δῶρα ἀποτελοῦν ἐξευμενιστικές θυσίες.

40. Ἀπὸ ὅω κι ἐμπρός, ἂν δέν σοῦ δοθεῖ ἄλλη εἰδική ὁδηγία, θά παίρνεις ἐργάτες στά ταξίδια σου ἀπὸ τοὺς νεοφώτιστους ἢ ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς τῶν τόπων πού ἐπισκέπτεσαι. Σέ κάθε περίπτωση, πάντως, θά ζητᾷς τίς ὑπηρεσίες τους μέ εὐγένεια καί θά τοὺς πληρώνεις γι' αὐτές. Ἐτσι δέν θά τοὺς δημιουργηθεῖ ἡ ἐντύπωση ὅτι, μέ τό πού ἔγιναν Χριστιανοί, αὐτόματα ἔγιναν, κατὰ κάποιο τρόπο, καί δούλοι ἢ ἀποκλειστικοί ἐργάτες τῶν διδασκάλων τους.

41. Ὁχι μόνο δῶρα ἢ οἰκονομικὴ βοήθεια δέν θά ζητήσεις ποτέ ἀπὸ τοὺς νεοφώτιστους ἢ ἄλλους ἰθαγενεῖς, ἀλλά καί σέ καμίαν ἐμπορικὴ συναλλαγὴ δέν θά προβεῖς μ' αὐτοὺς, εἴτε προσωπικά εἴτε μέσῳ τρίτων. Σοῦ τό ἀπαγορεύω κι αὐτό μέ τὴν ἀπειλὴ αὐστηρῆς τιμωρίας. Ἀκόμα κι ἂν χρειάζεσαι κάτι γιά τὴ διατροφή σου, θά τό παίρνεις μόνο σέ περίπτωση ἀπόλυτης ἀνάγκης καί πάντοτε μέ πληρωμὴ. Δίχως πληρωμὴ θά τρῶς μόνο ὅσα σοῦ προσφέρονται αὐθόρμητα στό τραπέζι τῆς φιλοξενίας.

42. Τά ταξίδια σου πρέπει νά γίνονται στόν κατάλληλο καιρό, τότε δηλαδή πού οἱ ἰθαγενεῖς βρίσκονται σέ ἀνάπαυλα ἀπὸ τό κυνήγι καί τό ψάρεμα. Κι αὐτό γιατί, ἂν, κάνεις ταξίδι σέ καιρὸ ἀκατάλληλο, θά προκαλέσεις μείωση τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἰθα-

γενῶν καί τῶν κερδῶν τῆς Ἑταιρίας. Πάντως, ἂν θεωρεῖς πὼς δέν εἶναι δυνατό νά ἐπισκεφθεῖς κάποιο οἰκισμό μέ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ ὠφέλεια παρὰ μόνο στήν ἐποχὴ τῆς ἐργασίας, θά μοῦ ἀναφέρεις ἔγκαιρα τὴν ὑπόθεση, ἐξηγώντας ὅλες τίς αἰτίες καί ὅλες τίς πιθανές συνέπειες τόσο τῆς μίας ὥστε καί τῆς ἄλλης λύσης.

43. Γιά νά διακονήσεις μέ τόν καλύτερο δυνατό τρόπο τοὺς ἰθαγενεῖς, πρέπει νά μάθεις σύντομα τὴ γλῶσσα τους τόσο τουλάχιστον ὥστε ἀρκεῖ γιά νά τοὺς καταλαβαίνεις. Ὁ συνοδός σου, ὅμως, πού εἶναι μαζί σου γιά νά σέ συντρέχει, ἔχει ἐπιτακτικὸ καθῆκον νά μάθει ἅπταιστα τὴ γλῶσσα. Νά παρακολουθεῖς ἂν τό κάνει.

44. Πρέπει νά μάθεις τά πάντα γύρω ἀπὸ τὴ θρησκεία, τίς ἱεροτελεστίες, τὰ ἔθιμα, τίς κλίσεις, τίς διαθέσεις καί ὅλα ὅσα ἀπαρτίζουν τὴ ζωὴ τῶν ἰθαγενῶν, καθὼς ἔτσι θά μπορέσεις πιὸ εὐκόλα καί πιὸ αποτελεσματικά νά τοὺς χειραγωγήσεις. (Σημείωση: θά συμβάλει πολὺ στήν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου σου τό νά τιμῆσεις τά καλὰ ἔθιμα πού τυχόν ἔχουν).

45. Κατὰ τίς ἐπισκέψεις σου στοὺς διάφορους οἰκισμοὺς, νά δίνεις στοὺς ἰθαγενεῖς, ὅσο σοῦ τό ἐπιτρέπει ὁ χρόνος, συμβουλές καί ὁδηγίες γιά τὴ βελτίωση τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς τους, ἀποφεύγοντας πάντως ὅποιαδήποτε πίεση καί προσέχοντας νά μὴν τοὺς προσβάλλεις μέ ὅποιονδήποτε τρόπο. Ὅλες οἱ συμβουλές καί οἱ ὁδηγίες πρέπει νά δίνονται καλόκαρδα καί καλότροπα, ἀλλά καί νά εἶναι προσαρμοσμένες στίς τοπικὲς συνθῆκες καί στήν ἀπλοϊκότητα τῶν ἀνθρώπων.

46. Μὴν ἀνακατεύεσαι ἀπρόσκλητα σέ ἐπίγειες ὑποθέσεις καί μὴν κατηγορεῖς μπροστά στοὺς ἰθαγενεῖς, εἴτε ἀνοιχτά εἴτε μέ ὑπαινιγμούς, τίς τοπικὲς ἀρχές, τόσο ἐκεῖνες πού ἔχουν ἐκλεγεῖ ἀπὸ τοὺς ἴδιους ὥστε καί ἐκεῖνες πού ἔχουν διοριστεῖ ἀπὸ τὴν κυβέρνηση.

Ὁ Χριστός, ὅσο ἦταν στή γῆ, καμίαν ἀρχὴ δέν πρόσβαλε καί κανενός τά δικαιώματα ἰδιοκτησίας δέν ἔθιξε. Ἄν, πάντως, οἱ ἐνεργεῖες καί ἡ συμπεριφορὰ κάποιου ἀξιωματοῦχου πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς εἶναι πολὺ σκληρὴ καί ἀφόρητες, στήν ἀρχὴ νοθεύτησέ τον μέ κάθε καλοσύνη καί προσήνεια· ἔπειτα, ἂν αὐτὸ ἀποδειχθεῖ ἀναποτελεσματικὸ, κάνε μου

μίαν έμπιστευτική άναφορά γιά τό θέμα μέ κάθε λεπτομέρεια καί μέ πλήρη άντικειμενικότητα, γιά νά τήν ύποβάλω στήν άρμόδια άνώτερη άρχή.

47. Γιά όλα τά ζητήματα πού ξεπερνούν τίς δυνάμεις σου, θά άπευθύνεσαι σ' έμένα. Καί γιά κάθε δίλημμα ή παρεξήγηση πού τυχόν θά προκόψει, θά μου γράφεις έπίσημα ή έμπιστευτικά, άνάλογα μέ τήν περίπτωση.

48. Κρίνοντας από τήν ήπια ιδιοσυγκρασία πολλών ίθαγενών τών άμερικανικών άκτών, άν ή συμπεριφορά σου είναι ειρηνική, όπως ταιριάζει σ' έναν κήρυκα του Εὐαγγελίου, δέν πρέπει νά άναμένονται επιθέσεις ή άπόπειρες κατά της ζωής σου. Ωστόσο, άν έντελώς άπροσδόκητα ή ζωή σου τεθεϊ σέ κίνδυνο, μόνο σέ περίπτωση άπόλυτης άνάγκης θά προσφύγεις στά έσχατα καί άποφασιστικά μέσα γιά τήν προστασία της. Άλλά θά είσαι έκατό φορές μακάριος, άν άξιωθείς νά μαρτυρήσεις γιά τό όνομα του Χριστού.

49. Γιά νά παρακολουθώ καλύτερα τίς προσπάθειές σου καί τήν πρόοδο του έργου πού σου έμπιστεύθηκα, αλλά καί γιά νά εκτιμώ πιο σωστά τίς ύπηρεσίες σου, θά τηρεϊς ένα ήμερολόγιο, όπου θά καταγράφεις όλες τίς συνομιλίες σου μέ τούς ίθαγενείς καί, γενικά, καθετί τό άξιοσημείωτο. Τό ήμερολόγιο αυτό θά μου τό στέλνεις κάθε χρόνο μαζί μέ τίς άλλες άναφορές σου.

50. Γιά πρακτικά θέματα, όπως ή τήρηση βιβλίων καί μητρώων καί ό τρόπος συντάξεώς τους, θά σου δώσω ειδικές οδηγίες.

51. Όπου υπάρχουν οί σχετικές δυνατότητες καί προϋποθέσεις, επιχείρησε νά οργανώσεις δημοτικά σχολεία, στά όποια τά παιδιά θά διδάσκονται άνάγνωση, Κατήχηση κ.λπ. Η οργανώσή τους θά γίνει κατά τά πρότυπα τών σχολείων πού αυτοκρατορικό διάταγμα όρισε νά ίδρυθούν σέ μοναστήρια ή δίπλα σέ εκκλησίες. Άν αυτό δέν είναι δυνατόν, συγκέντρωνε τουλάχιστον στό κατάλυμά σου ή στόν ναό, μία ή δύο φορές τήν έβδομάδα, τά παιδιά καί τών δύο φύλων –πρώτα εκείνα τών Ρώσων έποίκων καί τών μιγάδων, έπειτα εκείνα τών νεοφώτιστων ίθαγενών– καί δίδασκε τά καθήκοντά τους άπέναντι στόν Θεό, τούς γονείς τους, τίς άρχές καί τούς συνανθρώπους τους. Μπορείς νά χρησιμοποιήσεις

τούς συνοδούς σου ως βοηθούς στή διδασκαλία της άνάγνωσης καί της γραφής.

52. Είναι περιττό νά πώ ότι οφείλεις, πέρα άπ' όλους τούς παραπάνω κανόνες, νά τηρεϊς επίσης πιστά καί αυστηρά τούς γενικούς καί ειδικούς κανόνες περί τών ιερών ναών καί τών προσώπων πού συνδέονται μ' αυτούς, λαμβάνοντας βέβαια ύπόψη τίς τοπικές συνθήκες καί τούς τοπικούς θεσμούς, νά συμμορφώνεσαι μέ όλες τίς οδηγίες πού θά σου δίνω κατά διαστήματα καί νά εφαρμόζεις κάθε διατάξη καί κανονισμό πού εκδίδεται από τίς τοπικές άρχές γιά όλους τούς πολίτες. Μέ τή συμμόρφωσή σου αυτή θά δίνεις ένα καλό παράδειγμα σέ όλους.

Νά θυμάσαι ότι βρίσκεσαι σέ μία θέση όπου σου είναι δυνατόν νά λάβεις μεγάλες άμοιβές, καί μάλιστα πιο γρήγορα άπ' όσο πολλοί άλλοι, άμοιβές τόσο οὐράνιες, στό μέλλον, όσο καί επίγειες, στό παρόν. Οί οὐράνιες άμοιβές βρίσκονται στά χεριά του Μεγάλου Μισθαποδότη, πού άκατάπαυστα θά παρακολουθεϊ έσένα, τίς ενέργειές σου, τίς προθέσεις σου, τίς διαθέσεις σου. Όσο γιά τίς επίγειες άμοιβές, θά ληφθούν ύπόψη όχι τόσο ό αριθμός τών ίθαγενών πού θά βαπτίσεις, όσο ό ζήλος καί ή προθυμία σου γιά τό ιεραποστολικό έργο, οί μεταφράσεις βιβλίων της Γραφής, πού τυχόν θά κάνεις στήν τοπική γλώσσα, καί οί προσπάθειές σου γιά τή διδασκία τών νεοφώτιστων, ώστε νά αποκτήσουν τή δυνατότητα άναγνώσεως αυτών τών μεταφράσεων. Άν πετύχεις μέ πενήντα τουλάχιστον μαθητές, ή επιτυχία σου αυτή θά είναι έπαρκής άπόδειξη του ζήλου σου καί θά άξίζει τίς άνώτατες άμοιβές πού προβλέπονται γιά τούς κληρικούς.

Άγωνίσου νά σταθεϊς μπροστά στόν Θεό σάν εργάτης άνεπαίσχυντος, πού άξια κηρύσσει τόν λόγο της Άλήθειας. Άφοσιώσου στή διδασκία μέ σταθερότητα καί έπιμονή. Έτσι θά σώσεις τόσο τόν έαυτό σου όσο κι εκείνους πού σέ άκούνε.

Η Χάρη του Κυρίου μας Ίησου Χριστού νά είναι μέ τό πνεύμα σου.

Ίννοκέντιος
Άρχιεπίσκοπος Καρτσάτκας,
Κουρίλων καί Άλεουτίων Νήσων

Μετάφραση: Μ.Σ.Π.

Νέο μέλος στην ιερατική οικογένεια της Ἱερᾶ Μητροπόλεως Κατάνγκας

Μέ αισθήματα προσμονῆς καί πνευματικῆς χαρᾶς, οἱ πιστοί τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας ἀνέμεναν τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς ὁποίας ὁ ἐφετινός ἑορτασμός, ἐπιφύλασσε ἰδιαίτερη εὐλογία γιά τήν Ἱερά Μητρόπολή μας.

Τήν Παρασκευή τό ἀπόγευμα, μετά τόν Ἑσπερινό, κατὰ τό ἀγιορειτικό τυπικό, τελέστηκε ἱερή Παννυχίδα γιά ὅλους τούς κεκοιμημένους ἀδελφούς μας καί τό Σάββατο Λειτουργία, στήν ὁποία προεξῆρχε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κατάγκας κ. Μελέτιος. Τό Σάββατο τό ἀπόγευμα ἔγινε ὁ πανηγυρικός Ἑσπερινός τῆς ἐορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς καί τήν Κυριακή τό πρωί ἡ θεία Λειτουργία ἀπό τόν Ἐπίσκοπο μέ ἑπτά ἱερεῖς καί τρεῖς διακόνους. Στά ἱερά ἀναλόγια ἔψαλαν δύο πολυμελεῖς χοροί, οἱ ὁποῖοι ἀπέδωσαν κατανυκτικά καί μελωδικότατα τούς ὕμνους, προσδίδοντας ἰδιαίτερη λαμπρότητα στήν ἐορτή.

Κατά τή θεία Λειτουργία ὁ Σεβασμιώτατος εἰσήγαγε στόν α΄ βαθμό τῆς ἱερωσύνης τόν ἀπόφοιτο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Κινσάσας καί ὑποδιάκονο Γεώργιο. Σημειώνεται, ἐπίσης, ὅτι ὁ νέος Διάκονος ἀσκεῖ μέ ἐπιτυχία καί τά καθήκοντα τοῦ Διευθυντῆ τοῦ μεγάλου Σχολείου τῆς Mutshatshas.

Μέ σεμνότητα καί τήν ἀπαραίτητη θεολογική ἐμβάθυνση, ὁ ὑποδιάκονος Γεώργιος μίλησε γιά τό μυστήριο τῆς ἱερωσύνης καί τόν πόθο του νά χειροτονηθεῖ, ἀπό τή στιγμή πού εἰσῆλθε στήν οἰκογένεια τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Μέ λόγους εὐγνωμοσύνης εὐχαρίστησε τόν Μητροπολίτη, τόν Ἀρχιερατικό Ἐπίτροπο τῆς Μητροπόλεως μας π. Θεόφιλο, ἀλλά καί ὅλους ὅσοι τόν στήριξαν στόν πνευματικό του ἀγῶνα.

Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Μελέτιος, ἀντιφωνώντας, μέ πολλή ἀγάπη καί πατρικότητα καλωσόρισε τόν π. Γεώργιο στήν ιερατική οἰκογένεια τῶν κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καί τοῦ ἐπεσήμανε τίς δυσκολίες, ἀλλά καί τίς πολλές εὐλογίες πού θά ἀπολαμβάνει ἀπό τό ἱερατικό του ὑπόργημα. Τοῦ τόνισε ὅτι ὁ σταυρός τοῦ ἱερατικοῦ ἔργου εἶναι πολύ ἐλαφρὺς καί ὠφέλιμος ὅταν αὐτός

πού τόν ἀναδέχεται τό κάνει μέ ταπείνωση καί ἀληθινή ἐπίγνωση, ἀλλά καί ταυτόχρονα πολύ δύσκολος καί βαρὺς ὅταν ἡ ἀπόφαση τῆς χειροτονίας δέν συνοδεύεται ἀπό τήν ἀπαραίτητη κλίση.

Ὁ Διάκονος π. Γεώργιος εἶναι ἑγγαμῶς, πατέρας ἑνὸς τέκνου καί ἀφοσιωμένος στό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Εὐχόμαστε ὅλη ἡ διακονία του νά εἶναι εὐλογημένη παρά Κυρίου καί καρποφόρα, πρὸς δόξα καί αἶνον τοῦ ὀνόματός Του.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κατάνγκας

«τῶν δέ μαθητῶν καθώς νύπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια' 29)

Ἀπό 1-1-2023 ἕως 31-3-2023 προσεφέρθηκαν στό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τά παρακάτω χρηματικά ποσά γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἀπό τοὺς:

Ἀγγελόπουλο Πελοπίδα 30 • Ἀγγελοπούλου Κων/να 20 • Αἰβαζάκη Νίκη 120 • Ἀκεζίδη Ἀνδρέα 200 • Ἀλεξάνδρου Ἰωάννη 150 • Ἀναγνώστου Εὐάγγελο 20 • Ἀναστοπούλου Ἀγγελική 100 • Ἀνδριόπουλο Ἀριστείδη 20 • Ἀντωνιάδου Σοφία 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 260) 3.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 108) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 193) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε.158) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 80) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 112) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 279) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 19) 250 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 29) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 252) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 106) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 81) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 208) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 2) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 96) 18 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 67) 2.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 15) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 233) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 239) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 75, 39) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 50) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 122) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 132) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 133) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 139) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 142) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 223) 6 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 217) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 204) 40 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 195) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 165) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 150) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 34) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 25) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 21) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 18) 50 • Ἀραμπατζῆ Κυριάκο 100 • Ἀστρεχα Δήμητρα 50 • Βαλλιανάτο Παρά-

σχο 25 • Βλαγκούλη Νίκη 120 • Βλάχου Ἀλεξάνδρα 20 • Βλέτσα Πολυξένη 10 • Βούλγαρη Πολύκαρπο 200 • Βουτενιώτη Ἀνδρέα 20 • Γεομέλο Νικόλαο 30 • Γεωργιάδη Παναγιώτη 25 • Γεωργιάδου Κατερίνη 100 • Γιαννοπούλου Παναγιώτα 19 • Γκοτζῆρη Ἰωάννη 20 • Γούρα Σοφία 50 • Γρηγορίου Ἰάσωνα 200 • Γρίβα Μιχάλη 10 • Δαβάκη Σπυρίδωνα 30 • Δανιήλ 30 • Δανιηλίδη Χρῆστο 10 • Δαρζέντα Μαργαρίτα 50 • Δασκάλου Στυλιανή 50 • Δεληγιώργη Κων/νο 90 • Δημητρίου Ἀδμαντία 30 • Δημητρίου Νίκη 50 • ΔΗΜΟΤ. ΣΧ. Ν. ΠΕΝΤΕΛΗΣ 520 • Διακίδη Ἀγνή 20 • Διαμαντόπουλο Θεόδωρο 30 • Δούβρη Ἀπόστολο 30 • Δούση Θεοδώρα 80 • Δραγώγια Βασ. 50 • Δρακάκη Μαλ. 300 • Δρακουλάκη Μενέλαο 100 • Δρούγα Μαρία 10 • Ἐξαδάκτυλου Κυριακή 200 • Εὐσταθίου Δάφνη 50 • Ζαρταλούδη Μιχαήλ 20 • Ζαφειρόπουλο Χρῆστο 40 • Ζαχαρίου Νέλη 100 • Ζηλιανάκη Δήμητρα 120 • Ζουγρὴ Μάρθα 150 • Ζυγούρα Ἀνδρέα 20 • Ζυμπιρικάκη Ἀναστάσιο 5 • Ζώχιου Δέσποινα 100 • Ἡλιοπούλου Γεωργία 50 • Ἡσαϊόγλου Παντελῆ 50 • ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟ «ΟΙ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ» 30 • Θεοδόση Ἑλένη 100 • Θεοδωρακάκη Κορνηλία 60 • Θηβαίου Δ. 20 • Ἰουλιανὴ Καθηγουμένη 20 • Ἰστρατόγλου Ἀλέξιο 100 • Καβουρίνο Νικόλαο 50 • Καϊσερλίδη Τρύφωνα 20 • Κακαράτζα Ἀντώνιο 30 • Κακκαβὰ Αἰκατερίνη 20 • Καλαβροῦ Σοφία 30 • Κάμα Ἰωάννη 20 • Κανδαράκη Ἀντώνιο 100 • Καραγιώργου Παναγιώτα 50

• Καραγκούννη Παρασκευή 50 • Καρακατσά-
νη Κων/νο 100 • Καρτσιώλη Βασίλειο 45 •
Καρβέλα Παναγιώτη 125 • Κατσίνη Πόπη 7
• Κεκελέκη Εὐαγγελία 50 • Κέρκυρα Δημή-
τριο 30 • Κηρύκου Στυλιανή 50 • Κλενιάτη
Κων/νο 150 • Κληρονόμο Ἰωάννη 20 • Κοκκι-
νόφτα Κωστή 12 • Κοκλή Ἰωάννη 50 • Κολύ-
βα Ἀνδρέα 15 • Κονδύλη Βασιλική 20 • Κον-
δύλη Μιχάλη 150 • Κοντοδήμου Κυρ. 150 •
Κορασίδη Γεωργία 18 • Κοριλλή Ἐλένη 10 •
Κοτοπούλη Ἀνδρέα 30 • Κούκη Ἰωάννη 10 •
Κουνδῆ Νικόλαο 50 • Κουνιάκη Ἰουλία 100 •
Κουράφα Χριστίνα 150 • Κουτσογιάννη Δή-
μητρα 80 • Κουτσοδόνη Κων/νο 500 • Κου-
τσομιχάλη Παναγιώτη 25 • Κρανιώτη Γρηγό-
ριο 50 • Κρητικό Ἐμμανουήλ 200 • Κυδώνη
Εἰρήνη 50 • Κυριακόπουλο Δημήτριο 30 • Κυ-
ριακόπουλο Παν. Βασίλειο 50 • Κωνσταντο-
πούλου Βούλα 60 • Κωστοπούλου Παναγιώτα
50 • Κωτσάκη Μαρία 50 • Λαδικο Γεώργιο 20
• Λαμπρινούκα Σταμάτη 50 • Λεβεσάνο Νι-
κόλαο 100 • Λουκογιαννάκη Ἀριστοτέλη 50 •
Λυμπέρη Ἀρίστο 25,78 • Λυμπέρη Δημήτριο
105 • Μάνεση Ἰωάννα 50 • Μαραγκό Νικ. 20
• Μαργέλη Περικλῆ 100 • Μάρκου Νικόλαο
50 • Ματθαϊάκη Μιχ. 5 • Μητρούδη Μαρία
75 • ΜΟΝΗ ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ 30 • ΜΟΝΗ
ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ 100 • ΜΟΝΗ ΚΕΧΑΡΙΤΩΜΕ-
ΝΗΣ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ 15 • ΜΟΝΗ ΚΟΙΜΗΣΕ-
ΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΜΑΚΡΗΣ 100 • Μουλου-
γκέτα Μαγδαληνό 30 • Μοῦλτο Γεώργιο 10
• Μπίκα Αἴγλη 50 • Μπουζάνη Σοφία 100 •
Μπούκουρα Χρῆστο 300 • Νάκου Ἀνθῆ 100
• Νάννου Εἰρήνη 48 • Νάνο Ἐλευθέριο 50 •
ΝΑΟ ΑΓ. ΤΡΥΦΩΝΑ 95 • ΝΑΥΣΤΑΘΜΟ ΣΑ-
ΛΑΜΙΝΑΣ 200 • Νικολετόπουλο Διομήδη
100 • Ξαπλαντέρη Ὀλυμπία 50 • Ο.Χ.Ε.Κ. ΒΥ-
ΡΩΝΟΣ 200 • Οἰκονομίδη Χριστ. 150 • ΟΜΑ-
ΔΑ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΙΕΡ/ΛΗΣ ΑΙΓΙΟΥ 400

• ΟΜΙΛΟ ΕΞΩΤ. ΙΕΡ/ΛΗΣ 1.727 • Παναγιω-
τουνάκο Γ. Σαράντο 50 • Πανούση Θεόδωρα
40 • Παντζοπούλου Ἀδαμαντία 100 • Παπαδη-
μητράκη Δανιήλ 15 • Παπαδημητρίου Εὐστα-
θία 50 • Παπαθανασοπούλου Παναγιώτα 100
• Παπαϊωάννου Γεώργιο 50 • Παπανικολάου
Ἰωάννη 10 • Παπασταῦρο Νικόλαο 15 • Πα-
παστεργίου Δήμητρα 100 • Παπαχρήστου
Ἠλιάνα 300 • Παππᾶ Φωτεινή 150 • Πασχά-
λη Δήμητρα 15 • Πασχαλίδη Ἀναστάσιο 20 •
Πάτση Παναγιώτη 100 • Πατσογιάννη Δημή-
τριο 50 • Περισοράτη Κων/νο 50 • Πλαστά-
ρα Χριστίνα 15 • Πουλάκη Μαρία 50 • Πρω-
τονοτάριο Ἰωάννη 100 • Ράπτη Κων/νο 150
• Ρέλλο Εὐθύμιο 20 • Ρεστέμη Λαΐου Ἀρετή
25 • Ρωμανοῦ Παναγιώτα 20 • Σαββίδη Πα-
ναγιώτη 100 • Σακελλάρη Γεώργιο 200 • Σι-
μελίδη Δημήτριο 10 • Σολομωνίδη Ἀργύριο
30 • Σουλιώτη Κων/να 20 • Στάτη Βασίλειο
45 • Στρατίκη Παναγιώτη 10 • ΣΧΟΛΗ ΑΠΟ-
ΛΥΤΡΩΤΙΚΗ ΥΠ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ 500 • Ταλια-
δούρου Εὐαγγελία 40 • Τελωνιάδου Πατρι-
κία 10 • Τεπελίδη Χαράλαμπο 500 • Τζίντζιο
Ἀναστάσιο 50 • Τρίγκα Κούλα 50 • Τρουπσί-
δη Σταῦρο 39 • Τσαϊλῆ Ἀθανασία 300 • Τσάρ-
κο Κωνσταντῖνο 20 • Τσίτουρα Ἀπόστολο 40 •
Τσολαρίδη Ἀπόστολο 5 • Τσουκνίδα Γεώργιο
40 • Τυριτίδου Αἰκ. 20 • ΦΙΛ. ΣΩΜΑΤΕΙΟ «Ο
ΑΓ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ» 1.000 • Φιλιώτη Σπυρί-
δωνα 5 • Φωτόπουλο Χρῆστο 20 • Χαμουρού-
δη Λαμπρινή 30 • Χανιωτάκη Εὐάγγελο 20
• Χαρίση Κων/νο 300 • Χατζηγεωργίου Μα-
ρία 80 • Χατζηπρίμο Θωμᾶ 20 • Χατζητόλιο
Ἀπόστολο 100 • ΧΡΙΣΤ. ΙΔΡ. ΝΕΟΤ. «ΠΑΝΤΟ-
ΚΡΑΤΟΡΑΣ» 300 • Χριστοδουλοπούλου Πα-
ρασκευή 100 • Ψαρουδάκη Παναγιώτα 50.

Ἐπιμέλεια: Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης

Ἐπί τοῦ πιεστηρίου...	
Γ.Ε.Ι.	2
Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης Ἀναστάσιος (Γιαννουλάτος)	
Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας	
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1972 - 1992).	3
Ἀποφοίτηση Ἱεροσπουδαστῶν	
ἀπὸ τὴν Πατριαρχικὴ Σχολή «Ἀθανάσιος ὁ Μέγας»	
Ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας	8
Ἐγκαίνια Ἱεροῦ Ναοῦ στὴν Κινσάσα	
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Κινσάσας	10
Χειροτονία Διακόνου στὴν Ἱερά Μητρόπολη Ζάμπιας	
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Ζάμπιας	11
Σχολή Πληροφορικῆς τῆς Ἱερᾶς Ἐπισκοπῆς	
Τολιάρας καὶ Νοτίου Μαδαγασκάρης	
Πρωτοπρεσβύτερος Ἀντώνιος Μπαφαλοῦκος	
Δρ. Ἱεραποστολικῆς	12
Πρώτη θεία Λειτουργία στὸν Ἱερό Ναό τῆς	
Ἀγίας Αἰκατερίνης στὴν Ἀρούσα τῆς Τανζανίας	
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Ἐπισκοπὴ Ἀρούσας	14
Πεντηκοστή στὰ Φίτζι	
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Νέας Ζηλανδίας	15
Συμβουλές ἑνὸς Ἀγίου σ' ἓνα νέο Ἱεραπόστολο	
Ἰννοκέντιος. Ἀρχιεπίσκοπος Καμπούτας,	
Κουρίλων καὶ Ἀλεοντίων Νήσων	16
Νέο μέλος στὴν ἱερατικὴ οἰκογένεια	
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κατάνγκας	
Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Κατάνγκας	28
Δωρητές	
Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης	29

Ἐξώφυλλο - Ὅπισθόφυλλο: Ἐκεῖ ὅπου τὸ καθαρό νερό δέν εἶναι αὐτονόητο ἀγαθό. Σκηνές ἀπὸ τὴν ἀφρικανικὴ καθημερινότητα.

Πάντα τὰ ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔτος ΜΒ', τεύχος 166, Ἀπρίλιος - Μάιος - Ἰούνιος 2023
Τριμηνιαῖο ἱεραποστολικό περιοδικό
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

• Πληροφορεῖ μέ τρόπο υπεύθυνο γιὰ τίς ὀρθόδοξες ἱεραποστολικές προσπάθειες ἀνά τὸν κόσμον.
• Ἐνημερώνει πάνω στὴν πολύμορφη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, ποὺ περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μέ ποικίλα προβλήματα καὶ χαρίσματα.

Ἰδιοκτήτης: Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης - Διευθυντής: Ὁ Μητροπολίτης Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰασιῦ 1, 11521 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατὰ τὰ ἔτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ὕλης: Εὐάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.
Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπιστολές - Ἐμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰω. Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21 - Τηλ. 210-7272.315-316.

Συνδρομή γιὰ 1 χρόνο:

Ἑσωτερικοῦ . . . . . € 5
Κύπρου . . . . . € 12
Εὐρώπης . . . . . € 12
Λοιπές χώρες . . . . . € 14
Γιὰ τοὺς φοιτητές καὶ μαθητές: . . . . . € 2,50
Τιμὴ τεύχους . . . . . € 1,25

* Τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς ἔχει συμβολικὸ χαρακτήρα. Δέν ἀποσκοπεῖ μόνο στὴν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλὰ καὶ στὴ διαμόρφωση υπεύθυνης ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικές προσφορές γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ περιοδικοῦ. Ἀριθμὸς Λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς: 146/558074-94. IBAN: GR0501101460000014655807494

Δικαιούχος: Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Παρακαλοῦμε θερμὰ, μετὰ ἀπὸ ὁποιαδήποτε κατάθεση, νὰ ἐπικοινωνεῖτε πάντοτε μέ τὸ Γραφεῖο Ἱεραποστολῆς.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Βασίλειος Μπίτσος.
Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρονονέρι Ἀττικῆς

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 42, No 166, April - May - June 2023

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* **To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.**
* **To arouse awareness of the multifiform reality of the modern world.**

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations) Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. +3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece . . . . . € 5
Cyprus . . . . . € 12
Europe . . . . . € 12
Other countries . . . . . € 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.ΚΡ
Αριθμός Άδειας
9

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 Κ.Ε.Μ.Π.ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 3536

